

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Vrchní soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Františka Švantnera a soudců JUDr. Gabriely Barančíkové a JUDr. Evy Svobodové ve věci

žalobce: **David Mencl**, narozený 23. 12. 1972
bytem Ke Křižovatce 466, 330 08 Zruč - Senec
zastoupený advokátkou JUDr. Hanou Kapitánovou
sídlem Sady 5. května 36, 301 00 Plzeň

proti

žalované: **Lenka Kaszová**, narozená 13. 8. 1965
bytem Šrámkova 1402/5, 736 01 Havířov - Podlesí
zastoupená advokátem Mgr. Tomášem Krejčím
sídlem Pařížská 204/21, 110 00 Praha 1

o zaplacení směnečné pohledávky 1 700 632 Kč se směnečnou odměnou a přísl., o **odvolání žalobce** proti rozsudku Krajského soudu v Plzni č. j. 47 Cm 105/2011-488 ze dne 16. května 2018

takto:

- I. Rozsudek Krajského soudu v Plzni č. j. 47 Cm 105/2011-488 ze dne 16. května 2018 se potvrzuje.
- II. Žalobce je povinen nahradit žalované náklady odvolacího řízení ve výši 32.912,-Kč, a to do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám zástupce žalované.

Odůvodnění:

Shora uvedeným rozsudkem Krajský soud v Plzni jako soud I. stupně v bodu I. výroku zrušil směnečný platební rozkaz vydaný Krajským soudem v Plzni ze dne 1. 6. 2011 č. j. 47 Cm

105/2011-11 co do povinnosti žalované zaplatit žalobci směnečný peníz ve výši 1 245 004 Kč spolu se 6 % úrokem z částky 1 245 004 Kč od 29. 4. 2011 do zaplacení, se směnečnou odměnou ve výši 4 150 Kč a náhradou nákladů řízení ve výši 111 009 Kč, v bodu II. výroku uložil žalobci povinnost zaplatit žalované na náhradu nákladů námitkového řízení náklady ve výši 46 % jejich celkové výše v částce 167 424,37 Kč, v bodu III. výroku žalobci uložil povinnost zaplatit státu na náhradu nákladů řízení částku 1 749 Kč a v bodu IV. výroku uložil povinnost také žalované, a to zaplatit státu na náhradu nákladů řízení částku 86 Kč.

Vyšel ze zjištění, že po předložení prvopisu vlastní směnky ze dne 23. srpna 2007 soud I. stupně vydal směnečný platební rozkaz, jímž zavázal žalovanou k zaplacení částky 1 700 632 Kč se směnečnou odměnou a přísl. Dále vyšel ze skutečnosti, že proti směnečnému platebnímu rozkazu byly podány námitky. Podle nich žalovaná neuznává směnečný nárok, neboť podpis na směnce není jejím pravým podpisem. Dále namítala, že tvrzený směnečný nárok měl původně vzniknout v souvislosti se zajištěním nároků žalobce ze smlouvy o půjčce ze dne 14. 9. 2007, uzavřené mezi žalobcem a tehdejšími druhem žalované panem Michálkem na nákup pozemku za cenu 310 000 Kč, když o této smlouvě se žalovaná dozvěděla až v průběhu soudního řízení. Podle žalované si výstavce směnky uvedenou částku od žalobce nepůjčil, uvedená částka mu nebyla poskytnuta, když nebyl ani důvod si uvedenou částku půjčovat vzhledem ke skutečnosti, že podle žalované sama poskytla svému tehdejšímu druhovi uvedené peněžní prostředky, jež si sama bezúročně půjčila. Podle námitek smlouva o půjčce je neplatná s ohledem na časovou souslednost jejího podepisování, kdy smlouva nebyla uzavřena mezi přítomnými, jakož i s ohledem na skutečnost, že podle přesvědčení žalované pan Michálek peníze nepřevzal, když k tomu neměl důvod. Dále namítala, že jednání žalobce je nemravné s ohledem na skutečnost, že věděl o úmrtí pana Michálka a přesto své tvrzené nároky, nevypořádal. Přitom žalovaná v souvislosti se svojí snahou vypořádat finanční záležitosti po úmrtí pana Michálka disponuje doklady o vypořádání, kdy jí byla vrácena část zálohy ve výši 26 738,90 Kč na stavbu domu společností Ekonomické stavby, s.r.o. Tuto společnost přitom podle námitek má žalobce vlastnit. Dále soud I. stupně vycházel z námitek, podle nichž na místo vypořádání tvrzené půjčky žalobce nechal smluvní vztah dlouho běžet, nevyužil svého práva vymáhat půjčku na dědicích, nerealizoval zástavní právo a účtoval vysoké úroky 16% p.a. a smluvní pokutu 91,25 % p.a., přičemž takovéto lichvářské ujednání nemůže být platným smluvním ujednáním. Konečně bylo namítáno rovněž to, že i výpočet výše kauzálního závazku je nesprávný, když výše lichvou navýšeného dluhu mohla dosahovat maximálně částky 1 300 000 Kč.

V souvislosti s námitkami žalované soud I. stupně posuzoval argumentaci žalobce, podle něhož neuhrazením závazku dle smlouvy o půjčce mu měla vznikat škoda za dobu od splatnosti závazku, když měl poukázat na výklad § 544 občanského zákoníku č. 40/1964 Sb. (OZ), na rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. Rv I 421/30. Žalobce nepovažoval za důvodné zabývat se škodou související se smluvní pokutou, neboť smluvní pokuta podle žalobce měla svoji uhrazovací funkci. V této souvislosti soud I. stupně také hodnotil argumentaci žalobce, podle něhož více než 10 letech eviduje na jistinu a sjednaném 16 % úroku dluh v souhrnné výši 438 583,97 Kč. Podle žalobce mu měla vzniknout újma na ušlém zisku a další škody, vychází z nemožnosti žalobce disponovat za uvedené období s dlužnou částkou jistiny 262 104,84 Kč i s příslušenstvím a nemožnost tyto prostředky použít pro podnikání a mohl by o tyto prostředky v podstatném rozsahu i přijít v případě oddlužení žalované, nebýt takto sjednané smluvní pokuty.

K ujednání o smluvní pokutě měl žalobce dále uvést, že smlouva o půjčce byla uzavřena na základě oboustranného konsensu účastníků, přičemž obdobná ujednání o smluvní pokutě zajišťující splnění smluvní povinnosti mají být zcela obvyklá. Podle žalobce má být výše smluvní pokuty přiměřená s přihlédnutím k celkovým okolnostem případu, kdy půjčka na nákup pozemku pro výstavbu rodinného domu pro občana má podle žalobce znamenat zásadní ekonomickou investici se všemi riziky. Podle žalobce je v takovýchto situacích nutno postupovat s potřebnou dávkou opatrnosti, čemu má odpovídat i judikatura Nejvyššího soudu např. sp. zn. 33 Odo

438/2005, sp. zn. 33 Cdo 3880/2010, sp. zn. 33 Odo 588/2003 a sp. zn. 33 Cdo 3611/2011. Smluvní pokuta byla podle žalobce sjednána v přiměřené výši a odpovídala dobrým mravům. Mimořádně dlouhá doba projednání dědictví se podle žalobce odrazila i na výši uplatněného nároku na smluvní pokutu.

Soud I. stupně posuzoval rovněž dodatečnou argumentaci žalované, podle níž nemravnost postupu žalobce a nemravnost samotného ujednání o smluvní pokutě vyplývá z toho, že žalobce jako statutární orgán společnosti Ekonomické stavby s.r.o. uzavřel za svou osobu s panem Petrem Michálkem smlouvu o půjčce k nákupu pozemku, na němž měla následně tato společnost provádět výstavbu. To má svědčit o vypočítavosti žalobce, majícího se snažit o výhodnější postavení pro případ soudního sporu, aby spotřebitelsko-dodavatelský vztah v celé věci nebyl zřejmý a druhému účastníku nesvědčila práva spotřebitele, zejména ve vztahu založeném smlouvou o půjčce, kde byl pan Michálek slabší smluvní stranou. Poukázala na skutečnost, že se společnost Ekonomické stavby s.r.o. má zaměřovat nikoliv pouze na výstavbu domů, ale rovněž na zajišťování financování těchto služeb, a to s cílováním na osoby, jejichž ekonomická situace není nejsilnější a nedosáhli by na běžné bankovní produkty, jako pan Michálek, v jehož prospěch měla žalovaná avalovat směnku. Tyto případy měli být charakteristické poskytováním půjček úročených vysokou úrokovou sazbou, zajištěných zástavním právem a smenkami. Zájemce tak podle žalované měl nejprve čerpat půjčku na nákup pozemku a v dalším postupu byl vázán na návazné financování projektu úvěrem od banky. Pokud hypoteční úvěr klient nezískal, ocitl se v situaci, kdy není schopen vrátit žalobci takto vysoce úročenou půjčku zajištěnou vysokou smluvní pokutou, což se mělo stát i v projednávaném případě, přičemž nepřiměřeně právě vysoká smluvní pokuta má žalobci vynášet vyšší zisk než úspěšná realizace celého projektu. Podle žalované žalobce uzavřel s panem Michálkem smlouvu o půjčce s tím, že si měl být vědom uvedených následků pro pan Michálka, jenž měl být postupem společnosti Ekonomické stavby s.r.o. dotlačen do situace ekonomické tísně, jako mnoho dalších klientů. To žalovaná měla prokazovat navrženými listinnými důkazy. Tímto způsobem za současného slibování nízkých měsíčních splátek vyřízeného hypotečního úvěru měli být klienti nabádáni k podpisu nevýhodné smlouvy o dílo s navýšenou cenou díla se zamlčovanou nutností dalších krátkodobých půjček od Davida Mencla, opět jištěných smenkami. Vše za situace, kdy společnost Ekonomické stavby s.r.o. pro klienta hypoteční úvěr podle žalované nezajistila s deklarovanými nízkými měsíčními splátkami, z kteréhož důvodu měl, podle žalované, z tohoto protiprávního jednání své společnosti získat David Mencl finanční prospěch v řádu milionů Kč, aniž by dostál slibovanému.

Po provedeném dokazování zaměřeném na prokázání skutečností nezbytných k rozhodnutí o podaných námitkách soud I. stupně žalovanou podané námitky shledal důvodnými pouze zčásti, v níž směnečný platební rozkaz zrušil.

Soud I. stupně vycházel ze skutečnosti, že směnka měla mít kauzální základ v nárocích ze smlouvy o půjčce ze dne 23. 8. 2007.

Podle zjištění soudu I. stupně měla být mezi žalobcem a Petrem Michálkem podepsána smlouva o půjčce, datovaná dne 23. 8. 2007 v Rousínově a dne 14. 9. 2007 ve Zruči, dle které se žalobce coby věřitel měl zavázat poskytnout dlužníkovi Petru Michálkovi půjčku ve výši 310 000 Kč, jež měla být účelově vázána na nákup pozemku parcelní číslo 4061/9 v katastrálním území Dětmárovice od prodávajícího Jana Sýkory, přičemž finanční prostředky jež měly být poskytnuty tak, že věřitel částku 310 000 Kč převede na účet zprostředkovatele prodeje Pavlína Magurové z kanceláře ASTORIA do 30 dnů ode dne podpisu smlouvy. Strany se měly dohodnout v článku II. bod 2.1, že půjčka je úročena úrokovou sazbou 16% ročně a úroky běží ode dne odepsání zapůjčené částky z účtu věřitele do jejího připsání (vrácení) zpět na účet věřitele. Úroky měly být splatné čtvrtletně, počínaje dnem 15. 10. 2007 na účet věřitele uvedený v záhlaví smlouvy. Dále si v článku II. bod 2.4 účastníci této smlouvy o půjčce měli sjednat smluvní pokutu ve výši 0,25% denně z nezaplacené částky včetně smluvních úroků až do úplného zaplacení. Z článku II. bod 2.5 má podle soudu I. stupně vyplývat, že k zajištění pohledávky věřitele se strany měly

dohodnout, že proti převodu finančních prostředků budou předány dvě směnky, které podle smlouvy měly plnit funkci zajišťovací a měly být vráceny při úhradě finančních prostředků. Směnky podle zjištění soudu I. stupně měly být vystaveny s doložkami na řad a bez protestu, na těchto směnkách má chybět k doplnění datum splatnosti a směnečná suma, přičemž směnečným výstavcem měl být Petr Michálek, avalelem Lenka Kaszová. Podle zjištění soudu I. stupně Věřitel měl být oprávněn doplnit datum splatnosti první směnky tak, že nesmí být doplněno dříve než po splatnosti půjčky, tj. nejdříve dne 1. 5. 2008. Měl být rovněž oprávněn doplnit první směnku o směnečnou sumu, která v sobě měla zahrnovat jednak jistinu pohledávky ve výši 310 000 Kč, smluvní úrok za půjčku ve výši 16% ročně jdoucí z částky 310 000 Kč ode dne odepsání zapůjčené částky z účtu věřitele do dne jejího připsání a smluvní pokutu ve výši 0,25% denně z částky 310 000 Kč společně se smluvními úroky jdoucí ode dne následujícího po splatnosti do dne vyplnění této prvé směnky. Pokud jde o datum splatnosti druhé směnky, věřitel měl být podle zjištění soudu I. stupně oprávněn datum doplnit tak, že nesmí být doplněno dříve než po zaplacení jistiny pohledávky půjčky.

Podle zjištění soudu I. stupně měl být věřitel oprávněn doplnit druhou směnku o směnečnou sumu, která v sobě zahrnuje smluvní úrok a smluvní pokutu, obojí jdoucí ode dne následujícího, k němuž měly být vypočteny a zohledněny v prvé směnce až do dne zaplacení jistiny pohledávky, smluvní úrok ve výši 16% ročně jdoucí z částky 310 000 Kč ode dne, k němuž byla první směnka doplněna, do dne zaplacení směnečné sumy z prvé směnky, smluvní pokutu za prodlení ve výši 0,25% denně z částky 310 000 Kč a smluvní úroky jdoucí ode dne vyplnění prvé směnky do dne zaplacení směnečné sumy z prvé směnky. Dále v článku III. bod 3.3 se strany měly dohodnout, že pohledávka věřitele bude dále zajištěna zřízením zástavního práva k výše specifikovanému pozemku. Z výpisu z účtu žalobce přitom mělo vyplývat, že dne 18. 9. 2007 z tohoto účtu na účet uvedený ve smlouvě o půjčce byla převedena částka 310 000 Kč s poznámkou „pozemek Michálek“. Dne 17. 10. 2007 z účtu žalované měla být žalobci připsána částka 12 400 Kč pod VS 23707 a dne 17. 4. 2008 částka 16 296 Kč pod VS 5523707. Z výpisu účtu žalované měl soud zjistit, že tato na účet žalobce poukázala 16. 10. 2007 částku 12 400 Kč a dne 16. 4. 2008 částku 16 296 Kč.

Dále soud I. stupně vycházel ze zjištění, že žalobce měl uzavřít smlouvu o zřízení zástavního práva s Janem Sýkorou dne 14. 9. 2007, a to k zajištění pohledávky žalobce ve výši 310 000 Kč s přísl. Podle zjištění soudu I. stupně mělo dojít k uzavření smlouvy o zřízení zástavního práva mezi Petrem Michálkem a Davidem Menclem jejímž předmětem měla být zástava práva na nově oddělený pozemek parc. č. 4061/9 v katastrálním území Dětmárovce, kdy dlužník zástavního věřitele Petr Michálek měl nemovitost od zástavce Jana Sýkory kupovat. Dle kupní smlouvy uzavřené mezi Janem Sýkorou a Petrem Michálkem ze dne 17. 9. 2007 Petr Michálek od prodávajícího Jana Sýkory měl podle zjištění soudu I. stupně zakoupit parcelu č. 4061/9 v katastrálním území a obci Dětmárovce, vedenou u Katastrálního úřadu pro Moravskoslezský kraj, Katastrální pracoviště Karviná, na listu vlastnictví č. 296 za sjednanou kupní cenu 310 000 Kč, která měla být uhrazena prostřednictvím půjčky od Davida Mencla na účet zprostředkovatele prodeje Pavlína Magurová RK ASTORIA. Podle zjištění soudu I. stupně se Petr Michálek měl stát vlastníkem parcely č. 4061/9, a to na základě kupní smlouvy ze dne 17. 9. 2007 s tím že na nemovitosti mělo váznout smluvní zástavní právo k zajištění pohledávky ve výši 310 000 Kč s přísl. na základě smlouvy o zřízení zástavního práva ze dne 14. 9. 2007 s právními účinky vkladu práva ke dni 20. 9. 2007. Soudu I. stupně vycházel rovněž ze zjištění, že dopisem Ekonomickým stavbám s.r.o. ze dne 2. 9. 2008 žalovaná žádala o ukončení smluvního vztahu s uvedenou společností z důvodu úmrtí Petra Michálka, jenž měl zemřít dne 26. 7. 2008. Ekonomické stavby s.r.o. měly vrátit na účet žalované 26 738,90 Kč. Žalobce měl podle zjištění soudu I. stupně přihlásit do dědického řízení vedeném u Okresního soudu v Karvině sp. zn. 37 D 1128/2008 pohledávku ve výši 310 000 Kč a úroky z této částky ve výši 16 % ročně běžící ode dne 16. 4. 2008 do 26. 7. 2008 v částce 13 861 Kč. Celková výše pohledávky tak měla činit

323 861 Kč s tím, že pohledávka měla vzniknout z titulu poskytnuté půjčky na nákup pozemku parc. č. 4061/9 v k. ú. Dětmárovice dle smlouvy o půjčce uzavřené dne 14. 9. 2007. Tato pohledávka žalobce měla být podle zjištění soudu I. stupně uhrazena z výtěžku likvidace dědictví, jenž měl celkově činit 1 179 591 Kč. Podle soudu I. stupně žalovaná internetovými a tiskovými zprávami měla prokazovat negativní reference společnosti Ekonomické stavby s.r.o. a zkušeností s opakujícím se totožným jednáním žalobce.

Z obsahu napadeného rozsudku, v rámci právního hodnocení věci má být zřejmé, že soud I. stupně před vydáním směnečného platebního rozkazu shledal žalobcem předloženou směnku cenným papírem majícím náležitosti na tento kladené zákonem č. 191/1950 Sb. směnečným a šekovým (ZŠŠ). Konstatoval, že směnka obsahuje pravý podpis žalované. Podle soudu I. stupně je nárok uplatněný vůči žalované důvodný vzhledem k ustanovení čl. I. § 30, § 47 odst. 2 ZŠŠ. Soud I. stupně měl podle obsahu napadeného rozsudku posuzovat důvodnost směnečného nároku s ohledem na vznesené námitky, včetně těch, jež se týkaly vlastní směnečné kauzy. Konstatoval, že žalobou byl uplatněn nárok z cenného papíru, který je samostatným právním důvodem k plnění, přičemž právní vztahy vzniklé vystavením směnky se spravují zákonem směnečným a šekovým. Podle soudu I. stupně Petr Michálek vystavil dne 23. 8. 2007 blankosměnku, jež měla plnit funkci zajišťovací k zajištění závazku vyplývajících ze smlouvy o půjčce uzavřené mezi žalobcem a Petrem Michálkem, přičemž ve smlouvě současně udělil vyplňovací právo žalobci chybějící údaje do blankosměnky doplnit. Podpisem blankosměnky musí být podle soudu I. stupně její výstavce srozuměn s tím, že majitel z blanketu učiní směnku úplnou, nebudou-li splněny směnkou zajištěné závazky a že bude při vyplňování blankosměnky postupováno ve vazbě na obsah závazkového právního vztahu. Žalobce měl vystavenou směnku vyplnit s poukazem na článek I. § 77 odst. 2, § 10 ZŠŠ, čímž mělo dojít k dovršení přeměny pouhého zárodku směnky na směnku úplnou. Žalovaná se na předmětné směnce měla podepsat jako směnečný rukojmí, jenž je podle soudu I. stupně samostatným dlužníkem a osoba avaláta jen určuje, jaká je směnečná kvalita jeho závazku, jaká je jeho výše a jaké je jeho postavení na směnce. Není dlužníkem akcesorickým k závazku určitého směnečného dlužníka, a to ani toho, za něhož se podepsal jako běžný ručitel. Je dlužníkem samostatným při postihu solidárním se všemi ostatními dlužníky. Žalovaná ve včasných námitkách měla vymezit okruh námitkového řízení. K námitce žalované, že podle textu smlouvy jako první ji podepsal pan Michálek dne 23. 8. 2007 a následně žalobce dne 14. 9. 2007 a má tak být zřejmé, že smlouva nebyla uzavřena mezi přítomnými a pan Michálek, že neměl důvod půjčovat si peníze, když dle přesvědčení žalované ani nikdy k předání hotovosti žalobcem panu Michálkovi nedošlo, soud I. stupně měl za to, že byla uzavřena platná smlouva o půjčce, na základě které žalobce poskytl Petru Michálkovi peněžní prostředky ve výši 310 000 Kč na koupi pozemku parc. č. 4061/9 v k.ú. Dětmárovice od prodávajícího Jana Sýkory, přičemž částka 310 000 Kč byla převedena na účet zprostředkovatele prodeje Pavlína Magurové (RK ASTORIA) vedený u Komerční banky, a.s. v Karviné na uvedené číslo účtu ve lhůtě 30 dnů ode dne podpisu smlouvy. Předmětná smlouva o půjčce, včetně směnečné smlouvy, jež je její součástí, je podle soudu I. stupně smlouvou spotřebitelskou, tj. smlouva uzavřená na jedné straně spotřebitelem a na druhé straně dodavatelem, neboť žalobce měl při jejím uzavření postavení dodavatele ve smyslu ustanovení § 52 odst. 2 občanského zákoníku ve znění účinném do 31. 12. 2013. V této souvislosti soud I. stupně konstatoval, že účelem uzavření smlouvy o půjčce nebylo uspokojování osobní potřeby žalobce, ale naopak šlo o činnost, kterou žalobce v souvislosti s obchodními aktivitami společnosti Ekonomické stavby s.r.o., v níž vykonává funkci jednatele, provádí opakovaně a za úplatu. Režimu ochrany spotřebitele podle soudu I. stupně podléhá, vedle samotné smlouvy o půjčce, i účastníky uzavřená směnečná smlouva, tj. dohoda účastníků o zajištění pohledávky ze smlouvy o půjčce spornou směnkou. Soud I. stupně přitom odkázal na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 6. 2013 sp. zn. 33 Cdo 1201/2012. Skutečnost, že došlo na základě uzavřené smlouvy o půjčce k plnění ze strany žalobce, je podle soudu I. stupně prokázána ujednáním obsaženým v kupní smlouvě uzavřené mezi Janem Sýkorou jako prodávajícím a Petrem Michálkem jako kupujícím, v jejímž

článku III. se má uvádět, že ujednaná kupní cena ve výši 310 000 Kč bude kupujícím uhrazena prostřednictvím půjčky od pana Davida Mencla na účet zprostředkovatele prodeje Pavlína Magurové - RK ASTORIA na uvedené číslo účtu a prodávající prohlašuje, že před podpisem této kupní smlouvy provedl na základě zástavní smlouvy vklad do katastru nemovitostí ve prospěch žalobce z důvodu poskytnutí finanční půjčky panu Petru Michálkovi ve výši 310 000 Kč na prodávané pozemky zapsané v katastrálním území a obci Dětmárovice na LV č. 296. Žalovaná sama ve svých námitkách měla uvést, že pan Michálek předmětný pozemek do svého výlučného vlastnictví zakoupil. K námitce žalované, že o smlouvě o půjčce nevěděla, bylo podle soudu I. stupně nutno odkázat na provedené důkazy, jimiž jsou výpisy z účtu žalobce, z nichž má vyplývat, že žalovanou byla dne 17. 10. 2007 žalobci uhrazena částka z titulu půjčky ve výši 12 400 Kč a dne 17. 4. 2008 částka 16 296 Kč. Z výpisu z účtu žalobce má vyplývat rovněž, že jím byla zaplacená částka 310 000 Kč dne 18. 9. 2007 na uvedené číslo zprostředkovatele prodeje Pavlína Magurové. Z uvedeného lze podle soudu I. stupně dovodit, že žalovaná o půjčce na koupi pozemku na stavbu rodinného domu věděla a lze dovodit, s ohledem na závěry znaleckého zkoumání, že i zajišťující směnku podepsala. Smlouva o půjčce uzavřená mezi žalovanou a M. Zelenkou podle soudu I. stupně nikterak neprokazuje, že tyto prostředky byly následně použity na koupi výše specifikovaného pozemku, ani že by tyto peněžní prostředky žalovaná Petru Michálkovi následně půjčila. K námitce žalované, že žalobce dobře věděl, že Petr Michálek zemřel dne 26. 7. 2008, směnku vůči žalované neuplatnil, najednou si vzpomněl na své směnečné nároky, podal návrh na vydání směnečného platebního rozkazu bez toho, že by vymáhal údajnou půjčku na dědicích pana Michálka a dokonce ani nevyužil svého zástavního práva, které je stále zapsáno v katastru nemovitostí k tíži pozemku zakoupeného panem Michálkem, soud I. stupně konstatoval, že ani v tomto směru námitka není opodstatněná. To, že na předmětné nemovitosti vážne ve prospěch žalobce zástavní právo podle soudu I. stupně neznamená, že by žalobce svoji pohledávku vůči žalované ze směnky nemohl uplatnit. Žalobce přihlásil svoji pohledávku z titulu poskytnuté půjčky na nákup pozemku do dědického řízení vedeného po zůstaviteli panu Petru Michálkovi u Okresního soudu v Karvině. Vzhledem k tomu, že žalovaná byla rovněž účastna vedeného dědického řízení se svoji pohledávkou z titulu zaplacení dluhu zůstavitele u Libuše Krausové, musela být o tomto postupu žalobce informována, stejně tak že bude z peněz uložených v notářské úschově žalobci vyplacena částka 312 252 Kč a částka ve výši 11 609 Kč ze stavebního spoření zůstavitele.

K námitce žalované, že žalobcův nárok je vůči výstavci směnky promlčen soud I. stupně odkázal na rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Cdo 1181/2009, z něhož má vyplývat, že právo na vyplnění blankosměnky se nepromlčuje.

Námitku žalované, že žalobce vyplnil směnečnou sumu do zajišťovací směnky zcela neoprávněně v rozporu s výší skutečných nároků a v rozporu s vyplňovací dohodou obsaženou v ustanoveních smlouvy o půjčce ze dne 14. 9. 2007, soud I. stupně shledal jako neurčitou, neboť žalovaná nesdělila konkrétní výši, která měla dle jejího názoru být do blankosměnky vyplněna a pouze uvedla, že se ji nepodařilo dopočítat částky, kterou žalobce vyplnil do blankosměnky, když veškeré údajné nároky dle textu smlouvy o půjčce nedosahují vyšší částky než 1 300 000 Kč.

Námitku žalované o nepřiměřenosti smluvní pokuty ve výši 0,25 % za každý den prodlení, která v kombinaci se smluvním úrokem 16 % p.a. měla představovat úrok v celkové výši 107,25 % z půjčené částky ročně, soud I. stupně posoudil jako důvodnou i při vědomí skutečnosti, že dle zákona sjednání výše smluvní pokuty či způsobu jejího určení je věcí dohody účastníků. Soud I. stupně poukázal na právní názor Nejvyššího soudu ČR prezentovaného v jeho rozhodnutí sp. zn. 33 Odo 438/2005, podle něhož při zkoumání platnosti ujednání o smluvní pokutě z hlediska dobrých mravů je nutno uvážit funkce smluvní pokuty (funkce preventivní, uhrazovací a sankční), přiměřenost výše smluvní pokuty je podle soudu I. stupně třeba posoudit s přihlédnutím k celkovým okolnostem úkonu, jeho pohnutkám a účelu, který sledoval. V úvahu je třeba podle soudu I. stupně rovněž vzít výši zajištěné částky, z níž lze také usoudit na

nepriměřenost smluvní pokuty s ohledem na vzájemný poměr původní a sankční povinnosti. Smluvní pokuta sjednaná ve výši zhruba 0,5 % denně z dlužné částky je posuzovaná jako platné ujednání, které je v souladu s dobrými mravy a naopak ujednání o smluvní pokutě ve výši 1 % denně je již považováno za neplatný právní úkon, který se přiči dobrým mravům. Vzdor uvedenému soud I. stupně dospěl k závěru, že sjednaná smluvní pokuta je nepřiměřenou a není tak v souladu s dobrými mravy. Podle soudu I. stupně v poměrech projednávané věci je nutno zvážit, jakou funkci zajišťovací měla plnit sjednaná smluvní pokuta, pokud pohledávka vůči Petru Michálkovi byla zajištěna rovněž zástavním právem a včasné zaplacení garantoval sjednaný smluvní úrok a zástavní právo.

Podle soudu I. stupně nelze dospět k závěru, že by takto sjednaná smluvní pokuta měla plnit funkci paušalizované náhrady škody, neboť se zapůjčená částka již tak zhodnocovala v důsledku 16 % úročení. Byť se jedná o poměrně nadstandardně vysoký sjednaný úrok, nejedná se o úrok nemravně vysoký. Možnost dohodnout úroky z půjčky podle soudu I. stupně vyplývá z ustanovení § 658 OZ ve znění do 31. 12. 2013. Úroky jsou podle soudu I. stupně zejména vnímány jako zcela běžný druh odměny za půjčení peněz. Pro zodpovězení otázky jakou výši úroku lze považovat za nepřiměřenou, odkázal na judikaturu Nejvyššího soudu (např. rozhodnutí ve věci sp. zn. 33 Odo 236/2005, 21 Cdo 1484/2004), dle které hranice mravnosti úroku se pohybuje okolo trojnásobku úrokové míry obvyklé u bank a stanovené s ohledem na nejvyšší úrokové sazby uplatňované bankami při poskytování úvěrů a půjček. V době uzavření smlouvy o půjčce se podle soudu I. stupně pohybovala úroková sazba u bank při poskytování spotřebních půjček ve výši okolo 13 % p.a.

Vzhledem k opakovanému jednání žalobce, při kterém dochází k poskytování účelově vázaných půjček k pořízení si bydlení od společnosti Ekonomické stavby s.r.o., lze podle soudu I. stupně mít za to, že účelem jednání žalobce je profitování na osobách, se kterými jsou smlouvy sjednávány. Vzhledem k těmto okolnostem měl soud I. stupně za to, že ujednání o smluvní pokutě je s odkazem na ustanovení § 39 OZ ve znění účinném do 31. 12. 2013 ujednáním neplatným.

Soud I. stupně přisvědčil argumentaci žalované, že s ohledem na uvedené skutečnosti a vznesené námitky v daném případě, uplatnění směnečných nároků vůči ní představuje jednání v rozporu s dobrými mravy a v rozporu se zásadami poctivého obchodního styku.

Soud I. stupně byl veden především zjištěným stavem a úvahami a závazným názorem vysloveným v dané věci ve shora uvedeném rozhodnutí Ústavního soudu, podle něhož otázku výkonu práva ze směnky v rozporu s dobrými mravy lze stěží posuzovat bez ohledu na kauzální souvislosti, neboť směnka samotná nemůže být „nemravná“, nemravným může být její použití v konkrétní situaci. Proto soud vázán právním názorem Ústavního soudu žalované jako směnečnému rukojmímu připustil možnost tzv. kauzálních námitek a vypořádal se s nimi tak, jak je výše uvedeno, kdy přisvědčil žalované, že došlo ke zneužití práva majitelem směnky při vyplnění původní blankosměnky o částku, která v sobě zahrnuje i vyčíslenou smluvní pokutu ve výši 1 245 004 Kč. Z tohoto důvodu podle soudu I. stupně bylo na místě vydaný směnečný platební rozkaz zrušit co do povinnosti žalované zaplatit žalobci směnečný peníz ve výši 1 245 004 Kč spolu s postižními nároky, v souladu s ustanovením § 48 ZSŠ. O nákladech řízení rozhodl soud podle § 142 odst. 2 občanského soudního řádu (dále jen o. s. ř.).

Proti tomuto rozsudku se v zákonem stanovené lhůtě v rozsahu bodů I., II. a III. výroku včas odvolal žalobce (dále též odvolatel) a domáhal se změny napadeného rozsudku v rozsahu bodů I., II. a III. výroku napadeného rozsudku tak, aby byl směnečný platební rozkaz ponechán v plném rozsahu v platnosti a žalované bylo uloženo hradit náklady řízení.

Poukázal na skutečnost, že soud I. stupně zjistil skutkový stav nesprávně, když na základě provedených důkazů dospěl k nesprávným skutkovým zjištěním, porušil § 132 o. s. ř. a nepřihlédl

ke všem skutečnostem, které v průběhu řízení vyšly najevo. Podle odvolatele rozhodnutí soudu I. stupně rovněž spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

1) Podle odvolatele z napadeného rozhodnutí není zřejmé, z jakého důvodu nadepsaný soud předmětné ujednání shledal neplatným, tj. zda pro výkon práva žalobce, který je v rozporu s dobrými mravy dle ust. § 3 odst. I OZ, které však předpokládá platnost ujednání o smluvní pokutě a nebo předmětné ujednání jakožto právní úkon shledal neplatným z důvodu jeho obsahu či účelu, protože se přičítá dobrým mravům dle ust. § 39 OZ. Z výše uvedeného je zřejmé, že kumulativně nemohou být oba důvody neplatnosti naplněny, přičemž však není zřejmé, které právní posouzení soud přijal za své a napadené rozhodnutí je nepřezkoumatelné.

2) Odvolatel poukázal v otázce dobrých mravů na judikaturu Nejvyššího soudu. Podle odvolatele, jestliže soud posuzuje ujednání o smluvní pokutě s odkazem na ustanovení § 39 OZ ve znění účinném do 31. 12. 2013 neplatné pro rozpor s dobrými mravy a zneužití práva majitelem směnky při vyplnění původní blankosměnky o částku zahrnující vyčíslenou smluvní pokutu pro okolnosti, které dle úvahy soudu nastaly až po platném uzavření smlouvy o půjčce včetně platně sjednané smluvní pokuty, jde o závěr nesprávný, který je podle odvolatele v rozporu se shora uvedenou ustálenou judikaturou Nejvyššího soudu.

3) Mimo zájem a úvahy odvolacího soudu by ani neměla zůstat skutečnost, že by smlouva o půjčce 23. 8. 2007/14. 9. 2007 byla výsledkem nerovného postavení účastníků v kontraktačním procesu, který by jeho uzavření mezi žalobcem jako podnikatelem a dlužníkem panem Michálkem jako spotřebitelem předcházela. Obsah uzavřeného smlouvy o půjčce a žalované směnky je jen výsledkem dohody stran smlouvy ohledně celého jejího obsahu. Pokud by dlužník trval na jakékoliv úpravě smlouvy o půjčce a k takové úpravě by nedošlo, z logiky věci by takovou smlouvu nepodepsal, o půjčku nepožádal a žalobci nepředal dvě zajišťovací směnky, na které se navíc podepsala žalovaná jako směnečný rukojmí.

4) Dle názoru žalobce absolutní neplatnost dle ust. § 39 OZ nemá nic společného s oprávněním žalobce doplnit blankosměnku a žalobce proto považuje aplikaci ust. § 39 OZ v tomto případě za nesprávnou.

5) Okolnosti, za kterých byla smluvní pokuta objektivně sjednána a vlastní smluvní pokuta podle odvolatele nijak nevybočuje z běžných a obvyklých způsobů zajištění závazku v penězích výši denní sazby smluvní pokuty. Smluvní pokuta se tedy v dané projednávané věci nijak nevymyká ze situací, které běžně a zcela v souladu s ustálenou rozhodovací praxí Nejvyšší soud považuje za zcela přiměřenou a odpovídající dobrým mravům.

6) K otázce přiměřenosti, platnosti a dobrým mravům sjednaných smluvních pokut žalobce poukázal na celou řadu rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, a to zejména rozhodnutí NS ČR sp. zn. 33 Cdo 2547/201, podle něhož účastníkům občanskoprávních smluvních vztahů by mělo být naopak umožněno spolehnout se na to, že zcela zřejmý obsah jejich smluvních ujednání nemůže být vyvrácen na základě jeho pouhého popření ze strany účastníka, který nechce nést následky porušení povinnosti ze smluvního vztahu, resp. nechce být nositelem povinností založených smluvním vztahem.

7) Podle odvolatele má-li být smluvní pokuta v denní výši sjednána jako dostatečný stimul motivující dlužníka vrátit půjčku řádně a včas, nelze než žalobě v plném rozsahu vyhovět.

8) Ujednání o smluvní pokutě dle čl. II odst. 2.4 smlouvy o půjčce je svým obsahem i účelem zcela obvyklé.

9) Úvahy o nepřiměřenosti smluvní pokuty se podle odvolatele z povahy věci mohou upínat toliko k těm okolnostem, které tu byly v době jejího sjednání; otázku, zda byla smluvní pokuta sjednána v (ne)přiměřené výši, nelze posuzovat z pohledu skutečností, které nastaly až poté, co byla smluvní pokuta v určité výši sjednána, jak je zřejmé z rozhodnutí Nejvyššího soudu

sp. zn. 23 Cdo 2192/2009, sp. zn. 28 Cdo 2660/2007, sp. zn. 26 Cdo 586/1999 a sp. zn. 23 Cdo 2192/2009.

10) Závěr o absolutní neplatnosti právního úkonu pro rozpor s dobrými mravy je podle odvolatele závěrem krajním, svědčícím o závažném excesu z pravidel stanovených obecně přijímanými morálními normami. Lze jej proto učinit jen tehdy, jde-li o úkon významně porušující nebo ohrožující hodnoty, které jsou podle všeobecně uznávaného názoru nadřizeny principům autonomie vůle (smluvní svobody), který je soud povinen respektovat. Taková situace v projednávané věci však podle odvolatele nenastala.

11) Podle odvolatele zhoršení finanční situace dlužníka není a ani nemůže být kladeno žalobci jako věřiteli k tíži.

12) Odvolatel nesdílí názor, že sjednaná smluvní pokuta neměla plnit funkci paušalizované náhrady škody, neboť se zapůjčená částka již zhodnotila v důsledku 16 % úročení a sjednaný úrok je garantem včasného zaplacení půjčky. Odkázal na § 544 odst. 1 OZ, podle něhož povinný subjekt je povinen zaplatit smluvní pokutu v případě porušení takto zajištěné povinnosti, a to i když oprávněnému účastníku porušením povinnosti nevznikne škoda, tj. škoda či její vznik není obligatorní znak pro platné sjednání smluvní pokuty, na základě zákonem vysloveného principu, tj. že nemusí škoda ani vzniknout, avšak povinnost smluvní pokutu zaplatit přesto trvá. Přesto podle žalobce úspěšně prokázal svá tvrzení o vzniklé škodě, která zcela objektivně žalobci vznikla v důsledku prodlení s úhradou jistiny půjčky.

13) Poměrování úroku jako civilního plodu peněz a smluvní pokuty jako paušalizované formy náhrady škody a jejich sčítání žalobce považuje za absolutně nepřipadné a na daný skutkový a právní stav zcela nedopadající.

14) Povinnost platit úplatu za poskytnutí půjčky (úrok) podle odvolatele vzniká ze závazku ve smlouvě. Naproti tomu povinnost platit smluvní pokutu je toliko nikým nepředpokládaným nepříznivým právním následkem prodlení dlužníka se splněním dluhu řádně a včas a jde podle jeho názoru o dva zcela rozdílné právní instituty.

15) Závěr, který soud I. stupně v dané věci vyslovil ohledně smluvní pokuty by podle odvolatele zcela zamezoval sjednat smluvní pokutu v případě úplatně poskytnuté půjčky, což se naprosto přičí zvyklostem a právní praxí v dané podnikatelské sféře. Dle názoru žalobce nelze konstatovat, že úplatně poskytnutou půjčkou je eliminována uhrazovací či reparační funkce sjednané smluvní pokuty. Vyjádřil názor, že jestliže účel smluvní pokuty spočívá v pohrůžce citelnou majetkovou sankcí pro případ, že nebude splněna povinnost z hlavního závazkového vztahu a tím také zabezpečení věřitele proti případné újmě, která by mu mohla vzniknout nesplněním hlavního závazku, to je jen obtížně splnitelný pouhou symbolickou pohrůžkou, která by měla v poměrech dlužníka jen minimální význam a nemotivovala ho dostatečně k tomu, aby na sebe bral jen takové závazky, kterým by při uvážení všech okolností mohl dostat.

16) Podle odvolatele, pokud je za daného skutkového stavu něco garantem vrácení peněz a tedy i motivací dlužníka ke včasnému vrácení peněz, tak to podle jeho názoru je smluvní pokuta.

17) Odvolatel nesouhlasil se závěrem soudu, že profituje na dlužnících, což má být dovoditelné z množství takových případů zjištěných v soudní agendě, když uváděná agenda se netýká rozhodného období roku 2007. Stejně tak z celkového počtu sporné agendy nelze činit závěr o cíleném profitování žalobce z neplacení dlužníky. Je tomu tak proto, že pouhé konstatování množství soudní agendy v čase nedává žádnou relevantní informaci, aniž by případně tato agenda byla např. zkonfrontovaná s množstvím všech klientů. Současně zdůraznil, že uplatnění práva žalobce u soudu nelze brát bez dalšího za cílené profitování v negativním slova smyslu, když profit jakožto zisk je předpokládaný v každém podnikatelském prostředí a je jeho smyslem.

18) V dalším odvolatel poukázal na skutečnost, že z jeho strany nikdy nešlo o výslovný závazek k zajištění financování, avšak ze svědeckých výpovědí podle odvolatele mohlo vyplynout, že v programu nulová hotovost, měla být nabízena možnost uzavření půjčky s žalobcem a následné zajištění hypotečního úvěru, ze kterého bude poskytnutá půjčka uhrazena.

19) Podle odvolatele vztah dlužníka pana Michálka a žalované jakožto klientů spol. Ekonomické stavby s.r.o. není kauzálně významný v projednávané věci, když kauzou směnky je poskytnutá půjčka na základě smlouvy o půjčce, jejíž účastníky jsou účastníky právě a pouze tohoto řízení a nikoliv spol. Ekonomické stavby s.r.o., která neměla možnost se v rámci tohoto řízení vyjádřit a vysvětlit postup vůči svým klientům. Žalobce, pouze poskytl předmětnou půjčku zajištěnou žalovanou smenkou, když půjčka byla účelově určena na financování kupní ceny budoucího stavebního pozemku, tj. nikoliv na plnění, či budoucí plnění ve prospěch společnosti Ekonomické stavby s.r.o.

20) Podle odvolatele tvrzená nabídka společnosti Ekonomické stavby s.r.o. k zajištění financování realizace bydlení nebyla ve vztahu k žalované řádně a včas tvrzena ani prokázána a podle odvolatele jde o nepřipustné projednání žalovanou nevznesené námitky a zcela mimo rámec koncentrace směnečného řízení. Případná prezentace způsobu financování bydlení je podle odvolatele v daném případě nevýznamná s přihlédnutím k účelovému určení poskytnuté půjčky a to financování kupní ceny pozemku.

21) Odvolatel vyjádřil názor, že případné výsledky svědků Blažkové, Blažka a Mutzbauerové, k postupu společnosti Ekonomické stavby s.r.o. v jejich případě, nelze vztahovat k žalované, když uvedená společnost nebyla účastníkem řízení a kauza se týká vrácení půjčky poskytnuté na financování kupní ceny pozemku.

22) Podle odvolatele otázka možného financování výstavby nebyla žalovanou v rámci podaných námitek tvrzena a jakékoliv dokazování a závěry v tomto směru jsou tedy mimo koncentraci námitkového řízení. Navíc uvedení svědci byli účastníky sporných řízení a z tohoto pohledu by bylo nutno na jejich výpovědi nahlížet

23) Podle odvolatele společnost Ekonomické stavby s.r.o. nikdy nenabízela, ani nenabízí zajištění hypotečního úvěru, k čemuž měl podle odvolatele dospět i Vrchní soud v Praze v rozsudku ze dne 10. 5. 2017, č. j. 5 Cmo 220/2016 stejně jak rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 29. 3. 2017, č. j. 5 Cmo 248/2016. Podle odvolatele závazek společnosti Ekonomické stavby s.r.o. k zajištění hypotečního úvěru nebyl sjednán ani ústně, a nelze si představit situaci, kdy by společnost přejímala odpovědnost za bonitu klienta.

24) Odvolatel se neztotožnil s argumentací, podle níž by snad někomu ze svých dlužníků prezentoval zajištění půjčky smluvní pokutou či zajištění smenkou jako formální záležitost a zneužil by důvěry žalované, když v tomto směru podle jeho názoru nebylo ničeho tvrzeno a prokazováno, což činí závěr soudu v tomto směru neopodstatněným.

25) Podle odvolatele nemohlo dojít k omylu na straně žalované, když ohledně smlouvy o půjčce si dlužník musel být vědom svého závazku poskytnuté finanční plnění žalobci vrátit včetně případných nepříznivých právních následků v podobě sjednané smluvní pokuty pro případ prodlení s vrácením jistiny půjčky. Podle odvolatele je smlouva o půjčce zcela standardní, neobsahuje žádná nadbytečná ujednání, která případně mohla uvést dlužníky v omyl za jakých podmínek půjčku čerpají. Tímto má být podle odvolatele vyvrácena námitka žalované, že dlužník a jeho družka jednali v omylu ohledně podmínek poskytnuté půjčky, když tuto bez dalšího akceptovali.

26) Podle odvolatele není správný závěr soudu I. stupně, že žalobce nárok na úhradu sjednané smluvní pokuty v dědickém řízení neuplatnil a měl tak zmařit jeho uspokojení v dědickém řízení, když je pouze věcí žalobce jak a vůči komu uplatní svá práva. Žalobce usiloval o vyřešení celé záležitosti přihlášením pohledávky v rámci dědického řízení, kdy pro trvání a bezvýslednost

vyřizování dědictví po dlužníkovi na samé hranici promlčení obligačního závazku aktivoval ručitelský závazek žalované vyplněním směnky uplatněné u soudu. V projednávané věci nelze z uvedené skutečnosti vyvozovat ve vztahu k žalobci negativní důsledky.

27) Podle odvolatele se nelze ztotožnit ani se závěrem soudu I. stupně, že ze svědecké výpovědi sv. I. Mutzbauerové vyplynulo, že takto je ze strany žalobce postupováno i v ostatních případech a současně, že nic nenasvědčuje tomu, že by žalobce potřeboval mít půjčené peníze k dispozici v termínu splatnosti půjčky, když uvedené měla uvést pouze podjatá svědkyně a současně i dlužnice žalobce. Podle odvolatele měl snahu o uspokojení z dědického řízení, které však neúměrně dlouho trvalo, proto mu nezbylo, než vymáhat vrácení jistiny půjčky s příslušenstvím a sjednanou smluvní pokutu.

28) Podle odvolatele se nelze ztotožnit ani se závěrem soudu I. stupně, o cíleném, nemravném postupu věřitele, připravujícím drakonický postih dlužníka při nedodržení smlouvy, když měl být dlužník zároveň ujistěn, že sjednání sankcí je pouze formálního charakteru s ohledem na nabízený způsob financování. Podle odvolatele tento názor soudu pramení z přemrštěné ochrany žalované jako spotřebitele a avala za situace, když výstavce/směnečný dlužník zemřel. Zdůraznil, že je nesporné dlouhodobé prodlení s úhradou směnkou zajištěného dluhu. Uplatněním nároku na smluvní pokutu ve výši 1 245 004 Kč lze považovat za výkon práva, který není nepřiměřený a v rozporu s dobrými mravy s ohledem na délku prodlení žalované s úhradou dluhu, jak má vyplývat z judikatury Nejvyššího soudu sp. zn. 33 Cdo 3880/2010, sp. zn. 33 Odo 438/2005, sp. zn. 33 Cdo 772/2010, sp. zn. 29 Cdo 1734/2010, sp. zn. 33 Odo 71/2006, sp. zn. 33 Odo 1385/2004, sp. zn. 33 Odo 588/2003, sp. zn. 33 Cdo 3611/2011, sp. zn. 23 Cdo 2192/2009 a sp. zn. 21 Cdo 4430/2007 atd.

29) Dále vyjádřil nesouhlas s názorem, že by se zjevně snažil maximalizovat nároky ze smlouvy, aniž by se žalobce snažil vyjít dlužníkovi vstříc, když se v daném případě nejedná o nepřiměřený nárok na smluvní pokutu, jelikož opačný výklad by vedl k absurdnímu závěru a ospravedlňování dlužníků o to více, čím více by byli v prodlení ve smyslu rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 33 Cdo 3880/2010 a sp. zn. 33 Cdo 3611/2011. Navíc není zřejmé z jakého důkazu uvedené soud I. stupně dovodil, když je žalobce znám svým přístupem k smírnému vyřízení věci.

30) Podle odvolatele není možné přisvědčit soudu I. stupně jestliže neplatnost předmětného ujednání o smluvní pokutě dle § 39 OZ ve znění účinném do 31. 12. 2013 dovozuje ze skutečností, které nebyly účastníkům známy v době sjednání smluvní pokuty, když navíc sjednaná smluvní pokuta svými parametry nevybočovala z § 544 odst. 1 OZ. Platnost předmětného ujednání by měla být zkoumána pouze na základě skutečností známých jejich účastníkům v okamžiku uzavření smlouvy o půjčce dne 14. 9. 2007, jak je zřejmé z rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 23 Cdo 2192/2009, 28 Cdo 2660/2007, 26 Cdo 586/1999. Nelze proto platnost ujednání o smluvní pokutě posuzovat z dalšího pro obě strany sporu nepříznivého sledu událostí a podle odvolatele není důvodné aplikovat ani § 3 OZ, též s ohledem na nález Ústavního soudu sp. zn. III ÚS 1293/16 ze dne 24. 1. 2017. Ústavní soud při rozhodování ústavní stížnosti žalované neznal a ani nemohl znát výsledek řízení o kauzálních námitkách a proto toliko připustil možnost směnečnému rukojmí podat a projednat kauzální námitky. Proto je zapotřebí konstrukci Ústavního soudu brát s rezervou.

31) Odvolatel vyjádřil názor, že není možné, aby obstála konstrukce soudu I. stupně v tom směru, že neplatnost předmětného ujednání o smluvní pokutě dle § 39 OZ ve znění účinném do 31. 12. 2013 lze dovodit na základě skutečností, které nebyly účastníkům známy v době sjednání smluvní pokuty v rámci kontraktačního procesu, jak je zřejmé z rozsudků Nejvyššího soudu sp. zn. 23 Cdo 2192/2009, 28 Cdo 2660/2007, 26 Cdo 586/1999 a nelze platnost ujednání o smluvní pokutě posuzovat z dalšího pro obě strany sporu nepříznivého sledu událostí a není důvodné ani aplikovat § 3 OZ.

32) Podle odvolatele Ústavní soud při rozhodování ústavní stížnosti žalované nemohl znát výsledek řízení o kauzálních námitkách a proto toliko připustil možnost směnečnému rukojmí podat a projednat kauzální námitky a z toho důvodu je nutno konstrukci Ústavního soudu brát při neznalosti celkového skutkového stavu věcí toliko s rezervou. Naopak je nutno ve smyslu rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 33 Cdo 2547/2011 konstatovat, že účastníkům občanskoprávních smluvních vztahů by mělo být umožněno spolehnout se na to, že zcela zřejmý obsah jejich smluvních ujednání nemůže být vyvrácen na základě jeho pouhého popření ze strany účastníka, který nechce nést následky porušení povinnosti ze smluvního vztahu. V rámci předvídatelnosti rozhodnutí odvolatel poukázal na rozhodnutí Vrchního soudu v Praze č. j. 8 Cmo 40/2017, který jako soud odvolací shledal obdobný nárok žalobce na smluvní pokutu za oprávněný.

33) Podle odvolatele v daném případě ujednání o smluvní pokutě není ujednáním neplatným, sjednaná smluvní pokuta není nepřiměřená, stejně jako není nepřiměřený ani sjednaný úrok, ale jedná se o zcela obvyklou úrokovou míru, přičemž ani zajištění půjčky zástavním právem není neobvyklý způsob zajištění v takovém případě, když se jednalo o půjčku na nákup nemovitosti.

34) Zdůraznil, že pokud byl soud I. stupně veden názorem Ústavního soudu kritizujícího žalobce, že otálel s podáním žaloby na samu hranici promlčení a tím měl zavdat příčinu k tak vysoké smluvní pokutě s úvahou, zda tedy smluvní pokuta plnila funkci zajišťovací nebo byla použita jako prostředek zisku, potom žalobce zdůraznil, že chtěl primárně uspokojit svou pohledávku z dědického řízení po zemřelém dlužníkovi Michálkovi, aby nebylo třeba aktivovat směnku. Hodlal tak uspokojit svou pohledávku z majetku přímého dlužníka pana Michálka. Ovšem vzhledem k dlouhodobé bezvýslednosti dědického řízení potom na samé hranici promlčení měl vyplnit směnku podle směnečné dohody a tuto uplatnil proti směnečnému avalovi, což pro žalobce, s ohledem na neskončené dědické řízení a s ohledem na nedostatek majetku v dědickém řízení, mělo představovat jediný možný způsob uspokojení pohledávky v rámci občanskoprávního sporu. Podle odvolatele nelze přehlédnout skutečnost, že v řízení bylo prokázáno, že žalovaná věděla o svém směnečném rukojemství a půjčku plnila. Po smrti svého druhá a výstavce směnky dluh již nehradila ani žalobce nekontaktovala. Podle odvolatele k porozumění celé situace je zapotřebí vzít v potaz konkrétní situaci, které měl být odvolatel a majitel směnky vystaven. Dále odvolatel zdůraznil, že okolnosti, za nichž byla smluvní pokuta sjednána nijak nevybočují z okolností běžných a z obvyklých způsobů zajištění závazku v penězích a to ani výši denní sazby smluvní pokuty, ani sjednáním dalších forem zajištění jako je sjednané zástavní právo. Smluvní pokuta se podle odvolatele v dané projednávané věci nijak nevymyká ze situace, které se běžně a v souladu s ustálenou rozhodovací praxí Nejvyššího soudu považují za zcela přiměřené a odpovídající dobrým mravům a pravidlům slušnosti. V dané projednávané věci délka prodlení s úhradou jistiny půjčky spolu se sjednaným 16% úrokem činí celkovou, do žalované směnky vyplněnou, smluvní pokutu.

35) Odvolatel poukázal na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2011, sp. zn. 33 Cdo 3880/2010, podle jeho názoru dopadající na projednávaný případ, podle něhož na nepřiměřenost smluvní pokuty nelze usuzovat z její celkové výše, je-li důsledkem dlouhodobého prodlení a s tím spojeným navyšováním o jinak přiměřenou denní sazbu smluvní pokuty. Opačný závěr je nepřijatelný, neboť by ve svých důsledcích zvýhodňoval dlužníka, neboť čím déle by dlužník své povinnosti neplnil, tím více by byl zvýhodněn při posuzování případné nepřiměřenosti výše smluvní pokuty. Takový závěr by podle odvolatele znamenal zpochybnění funkcí, které má smluvní pokuta plnit.

36) Podle odvolatele, jestliže jde o poměrování úroku jako civilního plodu peněz a smluvní pokuty, jako paušalizované formy náhrady škody, uvedené odvolatel považuje za nepřipadné a na daný skutkový a právní stav nedopadající. Smluvní pokuta, jako forma zajištění závazku, má podle odvolatele pod pohrůžkou majetkové sankce motivovat dlužníka ke splnění smluvní, pokutou zajištěné, povinnosti a naproti tomu úrok představuje úplatu za poskytnutí peněz.

Nárok na smluvní pokutu není přirozeným a všemi předpokládaným vyústěním určitého závazkového vztahu, na rozdíl od úroku. Povinnost platit úroky vzniká podle odvolatele ze závazku ve smlouvě - jde totiž o civilní plod peněz. Naproti tomu povinnost platit smluvní pokutu je toliko nikým nepředpokládaným nepříznivým právním následkem prodlení dlužníka se splněním dluhu řádně a včas. Podle odvolatele tak jde o dva zcela rozdílné právní instituty, když žalobce považuje za absurdní sčítat roční sazbu úroku a smluvní pokuty, kdy součet činí 107,25 % ročně, a to z odvolatelem uvedených důvodů, neboť jde o dva zcela odlišné instituty s jiným důvodem sjednání a zejména s jinou funkcí. Stejně tak podle odvolatele nelze souhlasit se soudem, že včasné zaplacení garantoval sjednaný smluvní úrok.

37) Smluvní pokuta podle odvolatele vždy bude samostatným právním institutem, který lze jako takový poměřovat pouze s obdobnou procentní sazbou smluvní pokuty u skutkově podobných případů nebo s ustálenou judikaturou soudů. Podle odvolatele zhodnocení peněz ve formě sjednaného úroku jakožto i plodu půjčky, nelze poměřovat se smluvní pokutou, jakožto paušalizovanou náhradou škody vázanou na porušení povinnosti půjčené prostředky vrátit. Stejně tak pak smluvní pokutu, nelze poměřovat se zajištěním jistiny půjčky zástavním právem, které zajišťovalo žalobci pouze případné uspokojení -vrácení jistiny půjčky z výtěžku prodeje zástavy.

38) Podle odvolatele je nutno rozlišovat zhodnocení peněz jakožto civilní plod přirůstající přirozeně, aniž je rozhodující, zda se jedná o přírůstek před nebo po prodlení s úhradou půjčky. Naopak sjednaná smluvní pokuta je podle odvolatele paušalizovanou náhradou škody vždy vázanou pouze na porušení sjednané smluvní povinnosti. Podle odvolatele prodlení s úhradou půjčky je naopak předpokladem pro vznik nároku na smluvní pokutu, která podle odvolatele nahrazují věřiteli škodu způsobenou porušením povinnosti, která je zcela zásadní povinností v případě půjčky.

39) Odvolatel odmítl jako nepodloženou konstrukci, že účelem jednání žalobce (poskytování půjček) je profitování na osobách, s nimiž jsou smlouvy sjednávány a takový závěr je podle odvolatele neopodstatněný a nepřezkoumatelný. K zajištění půjčky zástavním právem zdůraznil, že se jednalo o zajištění jistiny půjčky, což dle jeho názoru představuje obvyklý způsob zajištění, když půjčka byla poskytnuta účelově na nákup nemovitosti, přičemž stejně tak podle odvolatele zástavní právo nelze poměřovat se sjednanou smluvní pokutou či se sjednaným úrokem, jakožto cenou peněz. Podle právního názoru odvolatele sjednaná úroková sazba ve výši 16 % p.a. podstatně nepřesahuje obvyklou úrokovou sazbu v době sjednání půjčky v roce 2007 a není nepřiměřená.

40) Podle odvolatele ve smyslu četných rozhodnutí Nejvyššího soudu lze připustit, že půjčky na základě smluv uzavíraných mezi fyzickými osobami, zejména v případě, kdy je dlužníkem osoba nacházející se v obtížné finanční situaci, mají pro věřitele, na rozdíl od půjček či úvěrů poskytovaných peněžními ústavy, výrazně vyšší míru rizikovosti, a proto v závislosti na okolnostech konkrétního případu nemusí být podle odvolatele nepřiměřený ani úrok, jenž je 2-3 násobkem úrokové míry peněžních ústavů, i když nelze tolerovat extrémní případy, kdy úrok přesahuje obvyklou míru zcela neadekvátním způsobem. Podle odvolatele z uvedených judikatorních výkladů Nejvyššího soudu lze dovodit, že sjednaná úroková míra ve výši 16 % p.a. není lichevním úrokem ani úrokem nepřiměřeným ani úrokem sjednaným v rozporu s dobrými mravy. Podle odvolatele k posouzení tvrzeného nadstandardně vysokého smluvního úroku nebylo ze strany soudu I. stupně provedeno dokazování, které by bylo sto učinit takový závěr.

41) Podle odvolatele při posouzení, zda účastníky sjednaná smluvní pokuta se přičí dobrým mravům ve smyslu § 39 občanského zákoníku ve znění účinném do 31. 12. 2013, nelze podle odvolatele ve smyslu rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 31 Cdo 717/2010 bez zvážení všech rozhodných okolností konkrétního případu vyjít pouze ze závěrů jiného rozhodnutí soudu v obdobné věci. Podle odvolatele v tomto směru však v napadeném rozhodnutí

posouzení konkrétních okolností věci ve světle ustálené rozhodovací praxe chybí, ačkoli praxe Nejvyššího soudu má připouštět smluvní pokutu ve výši 0,5 % denně, jež má být dostatečně motivující, aby dlužník vrátil půjčku řádně a včas, neboť účel smluvní pokuty spočívá v pohrůžce citelnou majetkovou sankcí pro případ, že nebude splněna povinnost z hlavního závazkového vztahu.

42) Odvolatel poukázal na skutečnost, že uvedený účel je z povahy věci jen obtížně splnitelný pouhou symbolickou pohrůžkou, která má v poměrech dlužníka jen minimální význam a nemotivuje jej dostatečně k tomu, aby na sebe bral jen takové závazky, kterým při uvážení všech okolností může s vysokou pravděpodobností dostát. V konkrétním případě se podle odvolatele žalovaná nemůže bránit zaplacení žalované směnky s poukazem na dobré mravy, jestliže běhu smluvní pokuty a jejímu růstu mohla jednoduše zabránit tím, že by půjčku vrátila nebo alespoň jednala o její úhradě.

43) Podle právního názoru odvolatele úvahy o nepřiměřenosti se mohou upínat pouze k těm okolnostem, které tu byly v době jejího sjednání a otázku, zda byla smluvní pokuta sjednána v nepřiměřené výši, nelze posuzovat z pohledu skutečností, které nastaly až poté, co byla smluvní pokuta v určité výši sjednána ve smyslu rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 23 Cdo 2192/2009.

44) Dále odvolatel vyjádřil názor, podle něhož závěr o absolutní neplatnosti právního úkonu pro rozpor s dobrými mravy je závěrem krajním, svědčícím o závažném excesu z pravidel stanovených obecně přijímanými morálními normami a lze jej proto učinit jen tehdy, jde-li o úkon významně porušující nebo ohrožující hodnoty, které jsou podle všeobecně uznávaného názoru nadřazeny principům autonomie vůle (smluvní svobody), který je soud povinen respektovat. Taková situace v projednávané věci podle odvolatele nenastala, neboť poskytnutí půjčky za účelem nákupu pozemku, je v praxi zcela běžné a nelze je považovat za jednání odporující obecně uznávaným pravidlům slušnosti. V této souvislosti uvedl, že smluvní pokuta byla ve smlouvě o půjčce vázána na porušení nejzákladnější smluvní povinnosti vrátit půjčku řádně a včas, v daném případě v dohodnutém termínu splatnosti.

45) Podle žalobce každý, kdo se domáhá právní ochrany, může důvodně očekávat, že jeho právní případ bude rozhodnut obdobně jako jiný právní případ, který již byl rozhodnut a který se s jeho právním případem shoduje v podstatných znacích a byl-li právní případ rozhodnut jinak, má každý, kdo se domáhá právní ochrany, právo na přesvědčivé vysvětlení důvodu této odchylky. Podle odvolatele rozhodné skutečnosti v projednávané věci nejsou důvodem pro odchýlení se od ustálené rozhodovací praxe.

Vrchní soud v Praze jako soud odvolací přezkoumal dle § 212 a § 212a o. s. ř. napadený rozsudek, jakož i řízení, jež jeho vydání předcházelo a dospěl k následujícím zjištěním a závěrům.

Z obsahu spisu je zřejmé, že se žalovaná bránila vydanému směnečnému platebnímu rozkazu námitkami, podle nichž:

- 1) Podpis na směnce není jejím pravým podpisem.
- 2) Žalovanou neuznávaný směnečný nárok měl původně vzniknout v souvislosti se zajištěním nároků žalobce ze smlouvy o půjčce ze dne 14. 9. 2007 uzavřené mezi žalobcem a tehdejší druhou žalované panem Michálkem na nákup pozemku za cenu 310 000 Kč, když o této smlouvě se žalovaná dozvěděla až v průběhu soudního řízení. Podle žalované si výstavce směnky uvedenou částku od žalobce nepůjčil, uvedená částka mu nebyla poskytnuta, když nebyl ani důvod si uvedenou částku půjčovat vzhledem ke skutečnosti, že podle žalované sama poskytla svému tehdejšímu druhovi uvedenou částku, již si sama bezúročně půjčila.

3) Smlouva o půjčce je neplatná s ohledem na časovou souslednost jejího podepisování, kdy smlouva nebyla uzavřena mezi přítomnými, jakož i s ohledem na skutečnost, že podle přesvědčení žalované pan Michálek peníze nepřevzal, když k tomu neměl důvod.

4) Jednání žalobce je nemravné s ohledem na skutečnost, že věděl o úmrtí pana Michálka a přesto své tvrzené nároky nevypořádal. Přitom žalovaná v souvislosti se svojí snahou vypořádat finanční záležitosti po úmrtí pana Michálka vlastní doklady o vypořádání, kdy jí byla vrácena část zálohy ve výši 26 738,90 Kč na stavbu domu společností Ekonomické stavby, s.r.o., kterou žalobce vlastní. Podle této námitky místo vypořádání tvrzené půjčky žalobce nechal smluvní vztah dlouho běžet, nevyužil svého práva vymáhat půjčku na dědicích, nerealizoval zástavní právo a účtoval vysoké úroky 16% p.a. a smluvní pokutu 91,25 %, přičemž takovéto lichvářské ujednání nemůže být podle žalované platným smluvním ujednáním.

5) Vzдор uvedenému je i výpočet výše kauzálního závazku nesprávný, neboť výše lichvou navýšeného dluhu mohla dosahovat maximálně částky 1 300 000 Kč.

K tomu, jak soud I. stupně zjistil skutkový stav věci a jak věc posuzoval po stránce právní, odvolací soud konstatuje, že skutková zjištění i závěry o skutkovém stavu věci byly ve vztahu k námitce 1) učiněny v souladu s procesním předpisem (o. s. ř.) a odvolací soud se v tomto směru se soudem I. stupně ztotožnil. Odvolací soud se ztotožnil se soudem I. stupně i v jeho právních úvahách, v rámci nichž posuzoval náležitosti předložené směnky, jakož i podanou námitku č. 1). Nad rámec odůvodnění soudu I. stupně odvolací soud uvádí následující:

K argumentaci související s námitkou č. 1) o neexistenci pravého podpisu žalované na směnce a o nesprávném postupu znalce při vypracování znaleckého posudku odvolací soud konstatuje, že uvedený názor žalované nesdílí, když k vyřešení odborné otázky pravosti podpisu žalované soud I. stupně správně ustanovil znalkyni zapsanou do seznamu znalců, vedeného Krajským soudem v Plzni PhDr. Dagmar Steinhäuselovou, a to na základě správného zjištění, že není oprávněn tuto vysoce odbornou otázku sám řešit.

Ve vztahu k další odvolací argumentaci týkající se námitek pod body 2), 3), 4) a 5), odvolací soud vychází z právního názoru, jehož základ tvoří shora uvedený zrušující nálezný Ústavního soudu vydaný v projednávané věci, podle něhož případné neposkytnutí soudní ochrany též směnečnému avalovi, který s přihlédnutím k okolnostem případu uplatňuje kauzální námitky, důvodně poukazující na možné zneužití práva majitelem směnky, by porušovalo čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a požadavek ústavně konformního výkladu rigorózních předpisů směnečného práva.

K nutnosti projednání kauzálních námitek žalované, jak to správně učinil soud I. stupně, proto i odvolací soud vychází z názoru formulovaného v dané věci náleznem Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 1293/16 ze dne 24. ledna 2017, podle něhož Ústavní soud již v minulosti řešil problematiku vzájemného vztahu "formálnosti" směnečného řízení a možnosti uplatnění tzv. kauzálních námitek, a dospěl k závěru, že institut směnky je sice založen na přísné formálnosti směnečných vztahů, nicméně tato formálnost samotná by neměla vychylovat práva ze směnečného vztahu plynoucí ve prospěch jedné ze zúčastněných stran, zejména je-li druhou smluvní stranou spotřebitel (nepodnikatel), jak tomu bylo v projednávaném případě. Vzhledem k tomu proto již v minulosti Ústavní soud zaujal stanovisko, podle kterého není vyloučeno vznášet i tzv. kauzální námitky proti majiteli indosované směnky, i když nebyla naplněna dispozice citovaného ustanovení § 17 ZŠS, podle kterého ten, kdo je žalován ze směnky, nemůže činit majiteli námitky, které se zakládají na jeho vlastních vztazích k výstavci nebo k dřívějším majitelům, ledaže majitel při nabývání směnky jednal vědomě na škodu dlužníka. Především pak v nálezu ze dne 16. 9. 2015 sp. zn. I. ÚS 290/15 Ústavní soud konstatoval, že tyto premisy se uplatní i na posuzování otázky (ne)přípustnosti tzv. kauzálních námitek uplatněných avale s tím, že obecné soudy jsou povinny při své rozhodovací činnosti (s ohledem na konkrétní okolnosti posuzovaného případu) hledat taková interpretační a aplikační východiska, která zabrání

zneužívání práv v důsledku nepřiměřené aplikace směnečných institutů v neprospěch účastníka směnečného vztahu - spotřebitele.

Proto i podle názoru odvolacího soudu, vycházejícího z nálezu Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 1293/16 ze dne 24. ledna 2017, tvrdila-li v řízení žalovaná, že žalobce zneužil "směnečné přísnosti", a v této souvislosti uplatnila konkrétní námitky, jež by současně bylo možno kvalifikovat jako tzv. námitky kauzální, bylo věcí soudu I. stupně se jimi zabývat a soud I. stupně tak správně činil, byť ne v dostatečném rozsahu, případně své závěry nedostatečně prezentoval v napadeném rozhodnutí, jak je uvedeno níže.

Jak je zřejmé z obsahu spisu i z napadeného rozsudku, soud I. stupně správně, pečlivě a v potřebném rozsahu, v souladu s pokyny odvolacího soudu, zkoumal, zda žalobce nezneužil své právo na vyplnění směnečné sumy podle dohody obsažené ve smlouvě o půjčce, případně zda směnka nebyla nástrojem k tomu, aby kryla jednání žalobce contra bonos mores v rámci mimosměnečného vztahu. V tomto ohledu soud I. stupně dostal své povinnosti řádně odůvodnit své závěry ohledně přípustné námitky nepřiměřenosti smluvní pokuty ve výši 0,25 % za každý den prodlení, jež v kombinaci se smluvním úrokem 16 % p.a. mělo představovat výnos v celkové výši 107,25 % z půjčené částky ročně.

Odvolací soud z hlediska skutkových východisek vycházel ze shora uvedených správných zjištění soudu I. stupně, na něž se v podrobnostech odkazuje.

Z hlediska skutkových zjištění soud I. stupně velmi správně zaměřil dokazování v souladu s právním názorem Ústavního soudu, jakož i v souladu se závazným názorem soudu odvolacího na okolnosti související se sjednáním smluvní pokuty, když vycházel správně z názoru, že je-li smenkou zajištěno zaplacení smluvní pokuty nemůže být směnka samotná "nemravná"; ale nemravným může být shledáno její použití v konkrétní situaci, tj. tam, kde by věřitel nemohl být v uplatňování svého nároku z mimosměnečného vztahu vůči dlužníkovi jako slabší straně dle všeho jakkoliv úspěšný. Soud I. stupně se při budování skutkového základu pro své rozhodnutí správně zaměřil v rámci zjišťování okolností souvisejících se sjednáním smluvní pokuty též na to, za jakých okolností a za jakým účelem (z hlediska funkce, jakou měla plnit) byla smluvní pokuta sjednána, neboť nelze samostatně a izolovaně posuzovat z hlediska rozhodovací praxe pouze absolutní výši smluvní pokuty, jak to činí žalobce ve snaze obhájit nebývale vysoký sankční výnos po jeho maximalizaci dlouholetou pasivitou žalobce a po jeho doplnění do blankosměnky.

Z uvedených důvodů ani odvolací soud nemá pochyb o tom, že mezi žalobcem a Petrem Michálkem byla uzavřena smlouva o půjčce ze 14. 9. 2007, na základě níž se žalobce coby věřitel zavázal poskytnout dlužníkovi Petru Michálkovi půjčku ve výši 310 000 Kč, účelově vázanou na nákup pozemku parcelní číslo 4061/9 v katastrálním území Dětmárovice od prodávajícího Jana Sýkory. Vše prostřednictvím zprostředkovatele prodeje Pavlína Magurové (RK ASTORIA). Půjčka měla být podle článku II. bod 2.1 úročena úrokovou sazbou 16% ročně a úroky měly běžet ode dne odepsání zapůjčené částky z účtu věřitele do jejího připsání zpět na účet věřitele. Úroky byly splatné počínaje dnem 15. 10. 2007 na účet věřitele. Podle článku II. bod 2.4 účastníci smlouvy o půjčce sjednali smluvní pokutu ve výši 0,25% denně z nezaplacené částky včetně smluvních úroků až do úplného zaplacení. Podle článku II. bod 2.5 k zajištění pohledávky věřitele se strany dohodly, že proti převodu finančních prostředků budou předány dvě směnky, které plní funkci zajišťovací, při úhradě finančních prostředků budou obě směnky vráceny, jsou vystaveny s doložkami na řad a bez protestu, na těchto směnkách chybí doplnit datum splatnosti a směnečná suma, přičemž směnečným výstavcem je Petr Michálek, avalelem Lenka Kaszová. Věřitel byl oprávněn doplnit datum splatnosti první směnky tak, že nesmí být doplněno dříve než po splatnosti půjčky, tj. nejdříve dne 1. 5. 2008 a byl dále oprávněn doplnit první směnku o směnečnou sumu, která v sobě zahrnuje jednak jistinu pohledávky ve výši 310 000 Kč, smluvní úrok za půjčku ve výši 16% ročně jdoucí z částky 310 000 Kč ode dne odepsání zapůjčené částky z účtu věřitele do dne jejího připsání a smluvní pokutu ve výši 0,25% denně z částky 310 000 Kč

a ze smluvních úroků, jdoucí ode dne následujícího po splatnosti do dne vyplnění této první směnky. Pokud jde o datum splatnosti druhé směnky, věřitel byl oprávněn datum doplnit tak, že nesmí být doplněno dříve než po zaplacení jistiny pohledávky půjčky. Věřitel byl dále oprávněn doplnit druhou směnku o směnečnou sumu, která v sobě zahrnuje smluvní úrok a smluvní pokutu, obojí jdoucí ode dne následujícího, k němuž byly vypočteny a zohledněny v první směnce až do dne zaplacení jistiny pohledávky tak, aby nedošlo k bezdůvodnému obohacení věřitele, smluvní úrok z půjčky ve výši 16% ročně jdoucí z částky 310 000 Kč ode dne, k němuž byla první směnka doplněna, do dne zaplacení směnečné sumy z první směnky, smluvní pokutu za prodlení ve výši 0,25% denně z částky 310 000 Kč a ze smluvních úroků jdoucí ode dne vyplnění této první směnky do dne zaplacení směnečné sumy z první směnky. Dále v článku III. bod 3.3 se strany dohodly, že pohledávka věřitele bude dále zajištěna zřízením zástavního práva k výše specifikovanému pozemku. Z hlediska skutkového rovněž neměl odvolací soud pochyb o tom, že z účtu žalobce e dne 18. 9. 2007 na účet uvedený ve smlouvě o půjčce byla převedena částka 310 000 Kč s poznámkou „pozemek Michálek“. Dne 17. 10. 2007 z účtu žalované byla žalobci připsána částka 12 400 Kč pod VS 23707 a dne 17. 4. 2008 částka 16 296 Kč pod VS 5523707. Dále odvolací soud vycházel ze správně zjištěného, že žalovaná na účet žalobce poukázala dne 16. 10. 2007 částku 12 400 Kč a dne 16. 4. 2008 částku 16 296 Kč. K zajištění pohledávky žalobce ve výši 310 000 Kč s příslušenstvím došlo k uzavření smlouvy o zřízení zástavního práva, jejímž předmětem je zástava práva na nově oddělený pozemek parc. č. 4061/9 v katastrálním území Dětmárovice, neboť dlužník zástavního věřitele pan Petr Michálek tuto nemovitost od zástavce Jana Sýkory koupil, a to smlouvou ze dne 17. 9. 2007 za sjednanou kupní cenu ve výši 310 000 Kč. Dále odvolací soud vycházel ze správně zjištěného, že dopisem Ekonomickým stavbám s.r.o. ze dne 2. 9. 2008 žalovaná žádala o ukončení smluvního vztahu se společností z důvodu úmrtí Petra Michálka 26. 7. 2008 s tím, že Ekonomické stavby s.r.o. dopisem ze dne 29. 9. 2008 potvrzují doručení žádosti o ukončení smluvního vztahu ze smlouvy o smlouvě budoucí č. 07/237 a tato společnost vypočetla náklady za dosud provedené práce a vrátila na účet žalované 26 738,90 Kč.

Odvolací soud vycházel rovněž z toho, že se žalobce přihlásil do dědického řízení po zemřelém Petru Michálkovi, vedeném u Okresního soudu v Karvině pod sp. zn. 37 D 1128/2008, a to s pohledávkou ve výši 310 000 Kč a úroky z této částky ve výši 16 % ročně běžící ode dne 16. 4. 2008 do 26. 7. 2008. Celková výše pohledávky měla činit 323 861 Kč. Dle usnesení Okresního soudu v Karvině ze dne 18. 10. 2013, č. j. 37 D 1128/2008-575 výtěžek likvidace dědictví činil 1 179 591 Kč a na o pohledávku žalobce bylo zaplaceno 312 252 Kč z peněz uložených v notářské úschově a částka ve výši 11 609 Kč ze stavebního spoření zůstavitele vedeného u Českomoravské stavební spořitelny, a.s. Praha 10. Odvolací soud neměl pochyb ani o tom, že podle článků ze sítě internet a z tiskových zpráv žalované, celá řada dalších klientů žalobce prezentovala své negativní reference o společnosti Ekonomické stavby s.r.o. na základě zkušeností s opakujícím se totožným jednáním žalobce.

Dále odvolací soud vycházel ze správně zjištěného, že žalobce vyplnit směnku na žalovanou částku a uplatnit nárok vůči žalované jako avalovi.

Z hlediska právního hodnocení věci odvolací soud vycházel především ze závazného právního názoru Ústavního soudu vyjádřeného v jeho nálezu sp. zn. III. ÚS 1293/16 ze dne 24. ledna 2017. Nosnou argumentací Ústavního soudu přitom byl názor, že se obecné soudy ve svých rozhodnutích, v nichž žalobci přiznaly uplatněný nárok, řádně nezabývaly stěžovatelkou uplatněnými tzv. kauzálními námitkami, přičemž v posuzované věci sice šlo o smluvní vztah mezi fyzickými osobami, avšak postavení smluvních stran v něm bylo fakticky zcela odlišné svojí nerovností, když předmětnou půjčku vedlejší účastník poskytl v přímé souvislosti s podnikatelskou činností společnosti Ekonomické stavby s.r.o., ve které sám působil jako jednatel, kdy tato firma měla být dodavatelem rodinného domu na pozemku, na jehož zakoupení byla půjčka Petru Michálkovi žalobcem poskytnuta zcela účelově, přičemž tuto činnost, při níž

docházelo k opakovanému používání směnek, žalobce vykonával opakovaně a často, jak Ústavní soud dovozoval z vlastní rozhodovací praxe a ze skutečností obecně známých. Podle argumentace Ústavního soudu šlo v případě žalobce v projednávané věci o specifickou jím prováděnou profesionální podnikatelskou činnost a z toho důvodu soud I. stupně rozsáhle, pečlivě a v souladu s pokyny odvolacího soudu zkoumal, zda žalobce v tomto případě nezneužil své právo na vyplnění směnečné sumy podle dohody obsažené ve smlouvě o půjčce, resp. zda směnka nebyla nástrojem k tomu, aby v rámci mimosměnečného vztahu "kryla" jednání rozporné s dobrými mravy (nemravné jednání) žalobce.

Soud I. stupně zcela v souladu se závažnými pochybnostmi Ústavního soudu, projednal a posoudil z pohledu této konkrétní projednávané věci podstatnou a pro rozhodnutí závažnou otázku přiměřenost, či nepřiměřenosti žalobcem smluvně zakotvené a nekompromisně vymáhané smluvní pokuty ve výši 0,25 % za každý den prodlení, jež v kombinaci se smluvním úrokem 16 % p. a. měla představovat majetkovou sankci dosahující, z pohledu Ústavního soudu, z hlediska ochrany základních práv občanů jakož i z hlediska praxe této ústavněprávní dozorové a ochranné instituce, závratné výše 107,25 % z půjčené částky ročně. Odvolací soud na tomto místě konstatoval, že soud I. stupně správně pracoval s uvedenou pochybností vyjádřenou Ústavním soudem a zcela argumentačně přesvědčivě v tomto směru formuloval závěry o jím zjištěné nemravnosti uvedeného ujednání o shora uvedené smluvní pokutě vymáhané žalobcem cestou směnečného nároku vzniklého doplněním vyčíslené smluvní pokuty do předmětné blankosměnky. Z těchto důvodů nemohla také obstát argumentace odvolatele uvedená pod bodem 3), 5), 8), 12), 13).

V návaznosti na právní názor Ústavního soudu je i podle právního názoru odvolacího soudu pro závěry o nemravnosti sjednání a následného nárokování zaplacení smluvní pokuty po její maximalizaci a po jejím doplnění do blankosměnky podstatné to, že v daném konkrétním případě, velmi podobném Ústavnímu soudu a obecným soudům známým jiným kauzám žalujícího podnikatele Davida Mencla, sjednal žalobce jako věřitel a Petr Michálek jako dlužník v žalobcem navržené smlouvě, akceptované dlužníkem, že v případě prodlení se zaplacením jistiny půjčky ve výši 310 000 Kč s úroky dlužník zaplatí též smluvní pokutu 0,25 % z dlužné částky denně, přičemž výše smluvní pokuty se ke dni vyplnění blankosměnky činila částku 1 245 004 Kč.

Obsah spisu a výsledky dokazování nepochybně svědčí o tom, že ačkoli se v případě výstavce směnky Petra Michálka a směnečného avala Lenky Kaszové jednalo o dvojici osob se spíše menším finančním zázemím, v rámci svého partnerského vztahu, v tužbě po vlastním ekonomicky výhodném bydlení tato dvojice důvěřovala žalobci a jeho společnosti Ekonomické stavby s.r.o. v tom, že jim tyto podnikatele pomohou, též vzhledem k vzájemnému personálnímu propojení žalobce s uvedenou společností disponující vlastními stavebními kapacitami, zlevňujícími celý proces, jakož i vzhledem k prezentovaným dlouhodobým zkušenostem žalobce a jeho společnosti Ekonomické stavby s.r.o. a schopnostem pomoci s profinancováním předpokládané méně náročné rodinné stavby.

Podle právního názoru odvolacího soudu v projednávané věci sice šlo o smluvní vztah mezi fyzickými osobami, avšak postavení smluvních stran v něm bylo fakticky zcela odlišné a nerovné, když předmětnou půjčku měl žalobce poskytnout v přímé souvislosti s podnikatelskou činností společnosti Ekonomické stavby s.r.o. V této společnosti měl sám působit jako statutární orgán. Tato společnost měla být dodavatelem rodinného domu na pozemku, na jehož zakoupení měla být půjčka Petru Michálkovi žalobcem účelově (k výstavbě domu) poskytnuta, přičemž tuto činnost, při níž mělo docházet k opakovanému používání směnek (samotná používání směnek, není-li doprovázeno nekalými úmysly a nekalým jednáním, není možno bez dalšího klást k tíži osobám vstupujícím do směnečných vztahů), měl žalobce vykonávat častěji, jak by bylo možno dovodit z nálezu ze dne 13. 11. 2012 sp. zn. I. ÚS 563/11 a z č. l. 49 a násl. soudního spisu, popř. z mediálního zájmu o tuto činnost týkající se společnosti Ekonomické stavby s.r.o. na internetové

adrese <http://www.penize.cz>. Odvolací soud přitom nemá důvodu pochybovat o důvodnosti názoru Ústavního soudu a soudu I. stupně, že uvedené naznačuje, že ze strany žalobce šlo o specifickou podnikatelskou činnost, v rámci níž žalobce vystupoval jako "profesionál", přičemž odvolací soud nemá důvodu pochybovat ani o správnosti zjištění soudu I. stupně, že postup žalobce byl obdobný i v jiných případech a vyznačoval se přesvědčováním žalobce ve vztahu k ne příliš ekonomicky zajištěným klientům, že i oni dosáhnou na možnost profinancování svých stavebních záměrů. I z těchto důvodů proto neobstála argumentace odvolatele uvedená pod bodem 17), 19), 21), 22), 24) a 27).

Podle právního názoru odvolacího soudu, přestože v minulosti Nejvyšší soud v jiném specifickém případě akceptoval smluvní pokutu ve výši 0,5 % za každý den prodlení jako souladnou s dobrými mravy, plně platí argumentace Nejvyššího soudu, podle jehož judikatury není podstatná pouze absolutní výše smluvní pokuty (např. i rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 2. 2007 sp. zn. 33 Odo 236/2005), ale podstatné je to, za jakých okolností a za jakým účelem (z hlediska funkce, jakou měla plnit) byla smluvní pokuta sjednána (např. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 25. 10. 2007 sp. zn. 26 Odo 371/2006, ze dne 26. 5. 2009 sp. zn. 23 Cdo 873/2009, ze dne 26. 5. 2009 sp. zn. 23 Cdo 485/2009, ze dne 25. 11. 2009 sp. zn. 33 Cdo 1682/2007).

Pro posouzení projednávané věci to znamená, že konkrétně v daném případě ve smyslu předmětného nálezu Ústavního soudu soud I. stupně posoudil a řádně odůvodnil závěry týkající se toho, jakou funkci, s přihlédnutím k okolnostem sjednání pokuty, měla smluvní pokuta plnit, když ohledně žalobcem uváděné funkce, v tomto konkrétním případě použité směnky, existovaly závažné pochybnosti naznačené již Ústavním soudem v této projednávané věci, když podle žalobce sice mělo jít o funkci zajišťovací, přičemž pohledávka vůči Petru Michálkovi byla zajištěna také zástavním právem a dále, kdy včasné zaplacení bylo garantováno také značně vysokým smluvním úrokem.

Odvolací soud ve shodě se soudem I. stupně vychází z autoritativního a závazného právního názoru Ústavního soudu zpochybňujícího v projednávaném případě skutečnost, že by smluvní pokuta měla plnit funkci paušalizované náhrady škody za situace, kdy se zapůjčená částka již tak zhodnocovala v důsledku skutečně "nadstandardního" 16% úročení a kdy Ústavní soud pojal závažnou pochybnost o tom, že by půjčené peníze žalobce potřeboval mít k dispozici v termínu splatnosti. Odvolací soud se v tomto přiklonil ke správné argumentaci soudu I. stupně, mající základ v závazném názoru Ústavního soudu, že totiž vyčkávaní s vymáháním nároku ze strany žalobce svědčí o účelovosti žalobcova postupu v uvedeném směru. Je tomu tak též proto, že i podle právního názoru odvolacího soudu, ovlivněného argumentací Ústavního soudu, okolnosti tohoto případu, správně individuálně, ale i v celém kontextu zhodnocené soudem I. stupně, svědčí o skutečnosti, že žalobce založil své podnikání na předpokládaném a očekávaném pádu svých méně majetných obchodních partnerů, jako pan Michálek, do propasti neschopnosti pokračovat v ideálně vykreslené, žalobcem a jeho společností Ekonomické stavby s.r.o., sérii právních kroků a navazujících stavebních prací. Žalobce jako profesionál přitom musel vědět, že tito obchodní partneři žalobce s největší pravděpodobností upadnou do pasti neschopnosti splácet půjčky žalobci, a to vše v důsledku nemožnosti získání hlavního peněžního financování ze strany finančně obezřetných stavebních spořitel a hypotečních bank. Podle právního názoru odvolacího soudu v případě, jestliže by žalobce měl nosnou linii svého podnikání ve snaze dovést předpokládanou výstavbu předmětného domu do konce, nepochybně by našel řešení v rámci možností své společnosti, případně by férově mohl pomoci svým klientům ukončit tento projekt po úmrtí pana Michálka tak, aby sice nebyl ve svém podnikání ztrátový, ale na druhé straně aby svými výnosy mnohonásobně převyšujícími komerční výnosy finančních institucí nezavlékal do dluhové pasti své tehdejší obchodní partnery, jež přesvědčil o životaschopnosti jím prezentovaného postupu. Ostatně shora uvedený názor odvolacího soudu, ztotožňujícího se se soudem I. stupně a vycházející z názoru Ústavního soudu posuzujícího věc z hlediska jednoduchého práva a ochrany základních práv občanů, opírá odvolací soud též o stanovisko

žalobce, zdůrazňujícího, že v rámci svého podnikání měl vše ošetřeno tak, aby vždy dosahoval projednávaným způsobem zisku.

Odvolací soud nepřehlédl, že obecně Ústavní soud v rámci rozhodovací činnosti podporuje ve svých rozhodnutích dosahování přiměřené míry zisku na straně podnikatelů, ostatně shodně jako soud I. stupně v celé řadě rozhodnutí a v návaznosti též i odvolací soud. Podle Vrchního soudu v Praze žalobcem již samotný zvolený způsob směnečného vymáhání předmětné smluvní pokuty nemůže požívat soudní ochrany. Je tomu tak vzhledem k žalobcem bezohledně nastavenému, (vzhledem k málo majetné klientele, kterou v rámci podnikání oslovoval a vzbuzoval v ní naději na vlastní bydlení) shora uvedenému sankčnímu právnímu instrumentu. I v projednávaném případě uvedený žalobcem smluvně zakotvený zajišťující instrument měl shora uvedenou finančně slabou partnerskou dvojici (z níž následně druhý z partnerů zemřel), původně si plánující pořízení bydlení v „ekonomické stavbě“ za ekonomicky únosných podmínek, v případě finančních nesnází, zatížit placením ekonomicky neodůvodněně vysokých sankcí v porovnání i s běžnými finančními institucemi. Vše za situace, kdy u takovýchto majetkově a výdělečně hraničních zájemců o hypoteční dofinancování výstavby skromného vlastního bydlení žalobce, jako profesionál, potíže s poskytnutím hypotéky těmto osobám musel předpokládat, jak na obdobné případy s nadhledem a se znalostí poukázal Ústavní soud. Právě tyto zcela specifické okolnosti neumožňují žalobci v projednávaném případě poukazovat na jiné případy a v jiném období užívaných smluvních pokut, v nichž judikatura připouštěla obdobně vysokou smluvní pokutu v případech, jež nebyly založeny na podnikání předpokládajícím se znalostí věci problémy finančně slabého smluvního partnera se splácením, jehož žalobce společně se společností vlastněnou žalobcem naopak ujišťoval o opaku a o bezproblémovém profinancování stavebního záměru. V těchto úvahách se proto odvolací soud nemohl ztotožnit s argumentací žalobce ohledně nutnosti oddělení aktivity jeho a společnosti Ekonomické stavby s.r.o., jejíž jediným společníkem je akciová společnost Ekonomické stavby rodinná a.s., v níž žalobce působí jako předseda představenstva. Podle právního názoru odvolacího soudu je nutno na žalobce pohlížet jako na podnikatele, jenž se snaží v každé své podnikatelské pozici činit vše, aby dosahoval zisku a tomuto cíli podřizuje své chování jako fyzická osoba, i jako statutární orgán v mateřské akciové společnosti. Proto chovala-li se společnost Ekonomické stavby s.r.o. soudem zjištěným způsobem, jednalo se o postup nepochybně ovlivňovaný samotným žalobcem, přičemž i zjevná koordinace postupu žalobce se společností společnosti Ekonomické stavby s.r.o. rovněž nepochybně svědčí o tom, že postup obou subjektů byl účelový tak, aby žalobce na úkor ne zcela ekonomicky zdatných zájemců o ekonomicky schůdné a únosné řešení jejich snu o vlastním bydlení získal na v rámci svého Ústavním soudem zpochybněného podnikatelského postupu (i na trhu finančních produktů nebývalé) výnosy cestou nasměrování k pádu těchto důvěřivých zájemců o bydlení do shora popsané finanční pasti.

Z uvedených důvodů, shodně s názorem Ústavního soudu, správně soud I. stupně hodnotil postup žalobce v jednotě s postupem společnosti Ekonomické stavby s.r.o. a správně poukázal na nemravnost jejich koordinovaného postupu v jednání se shora specifikovanými obchodními partnery. Proto nemohla obstát ani odvolací argumentace žalobce uvedená pod bodem 33).

Z hlediska právního posouzení věci soud I. stupně přiléhavě aplikoval ustanovení § 39 OZ, podle něhož je neplatný právní úkon, který svým obsahem nebo účelem odporuje zákonu nebo jej obchází anebo se přiči dobrým mravům.

V projednávaném případě vycházel odvolací soud ze shora uvedeného skutkového stavu a konstatoval, že platnými právními úkony jsou takové projevy vůle (§ 34 OZ), které mají všechny zákonem stanovené náležitosti, k nimž patří i podmínka dovolenosti jednání. Pro pochopení úvah odvolacího soudu tento připomíná, že ustanovení § 39 OZ stihá sankcí neplatnosti právní úkony contra legem, in fraudem legis a contra bonos mores a vymezuje tak tři skutkové podstaty nedovolenosti právních jednání. Pokud jde o naposledy jmenované právní úkony - obcházející zákon a přiči se dobrým mravům - je soudní praxe zcela stabilní (např. rozsudky Nejvyššího

soudu ze dne 29. 4. 1999, sp. zn. 2 Cdon 1659/97, uveřejněným v časopise Soudní judikatura 12/1999 pod č. 121, a ze dne 26. 6. 1997, sp. zn. 3 Cdon 69/96, uveřejněným v časopise Soudní judikatura 8/1997 pod č. 62) v tom, že pro právní úkony, které obsahem nebo účelem odporují zákonu, je charakteristické, že se ocitají v rozporu s výslovným imperativem (zákazem, příkazem) formulovaným v zákoně, popř. s imperativem obsahovým, tj. sice v zákoně výslovně neformulovaným, ale ze zákona přímo vyplývajícím. Vznik a plnění z takových právních úkonů objektivní právo nepřipouští. Jinými slovy, účinky, které s nimi účastníci spojovali, nemohou nastat.

Jestliže předmětná blankosměnka, z níž by měla žalovaná plnit, zajišťovala také nárok žalobce v rozsahu částky 1 245 004 Kč z neplatné smlouvy (v části týkající se smluvní pokuty), nebyl žalobce (objektivně vzato) oprávněn tuto částku doplnit do blankosměnky. Jestliže potom soud I. stupně, s odstupem času a po provedeném dokazování, z podnětu námitek podaných žalovanou, dospěl ke shora uvedenému závěru, postupoval zcela v souladu s § 175 odst. 4 o. s. ř. jestliže zrušil směnečný platební rozkaz vydaný Krajským soudem v Plzni ze dne 1. 6. 2011 č. j. 47 Cm 105/2011-11 co do povinnosti žalované zaplatit žalobci směnečný peníz ve výši 1 245 004 Kč spolu se 6 % úrokem z částky 1 245 004 Kč od 29. 4. 2011 do zaplacení, směnečnou odměnu ve výši 4 150 Kč a náklady řízení ve výši 111 009 Kč.

Vedle shora uvedeného, proč neobstála odvolací argumentace, žalobce pod body 3), 5), 8), 12), 13), 17), 19), 21), 22), 24), 27), 33) před odvolacím soudem neobstála ani další níže uvedená odvolací argumentace.

Není sporu o tom, že žalovaná skutečně věděla o svém směnečném rukojemství a dílčím způsobem na půjčku plnila (argument 34). V této souvislosti se dá souhlasit s argumentací, podle níž obdobné podmínky, jako podmínky sjednané ve smlouvě o půjčce, nepřesahovaly v minulosti Nejvyšším soudem ještě tolerované výše smluvních pokut. Tyto závěry však nemohou mít vliv na správnost rozhodnutí soudu I. stupně v daném konkrétním případě zvláště za situace nutné přísné individualizace každého případu, jakož i za situace nutnosti komplexního pohledu na celý soubor současně působících majetkových sankcí.

Neobstál argument 6, 32, neboť ze strany žalované nešlo o pouhé prosté popření dohodnutého ve smlouvě o půjčce, ale o argumentačně vyváženou řadu důvodů, jimiž se žalovaná bránila. Proto neobstojí ani (argument 35 a 37). Stejně tak není možno přehlédnout skutečnost, že v každé době se i sankční výše jednotlivých právních instrumentů odvíjí od obecných úrokových sazeb a proto závěry v tomto směru pro dané období jsou jedinečné, jak tyto konkrétní podmínky také posuzoval Ústavní soud. Proto také obstojí závěr (argument 36) o rozporu sjednané smluvní pokuty s dobrými mravy. Uvedené obstojí i vzdor obecným pojednáním žalobce o účelu smluvní pokuty, vůči čemu nelze v obecné rovině ničeho namítat. Ohledně uvedeného argumentu se však odvolací soud neztotožnil s odvolatelem v tom, jestliže odmítá komplexní náhled na celkovou výši majetkových sankcí zatěžujících žalovanou (závěr argumentu 36). Shora uvedené dává odpovědět též na (argumenty 38, a 41) jež odvolací soud ze shora uvedených důvodů rovněž neshledal důvodným. Nutnost individualizace každého případu správně připomíná dokonce i žalobcův argument 40, avšak tento argument nemůže obstát právě s ohledem na nepřípustnost srovnávání tohoto konkrétního případu s judikaturními, zcela odlišnými případy. Navíc z jiného časového období odrážejícího jiný stav výše úrokových sazeb.

Podle odvolacího soudu se nelze ztotožnit rovněž s argumentem 9), 10), 30), 31) a 43), neboť nejde o věc posuzovanou z pohledu skutečností, které nastaly až poté, co byla smluvní pokuta v určité výši sjednána, ale rozhodné skutečnosti, včetně reálného předpokladu finančních nesnází dlužníka, existovaly a musely být žalobci známy již při sjednávání předmětné smlouvy. Uvedený způsob podnikání žalobce, jenž se projevil v projednávaném případě, se i podle právního názoru odvolacího soudu značně vymyká mravnímu smluvnímu ujednání a má z hlediska poměrů

v daném podnikatelském prostředí charakter excesivního jednání. Proto neobstojí ani (argument 2, 10 44).

V projednávaném případě neobstál ani (argument 45). Je tomu tak proto, že s ohledem na zásah Ústavního soudu do přísného právně pozitivistického náhledu obecných soudů na danou problematiku je nutno nahlížet na projednávanou věc pod vlivem názorů Ústavního soudu. Ten do praxe obecných soudů zasáhl skrze posouzení doposud aplikovaného přístupu z pohledu ochrany základních práv žalované, garantovaných ústavními zákony. Dané rozhodnutí Ústavního soudu sp. zn. III ÚS 1293/16, nadaného oprávněním rušit rozhodnutí obecných soudů a neztotožňujícího se s přístupem obecných soudů na danou problematiku, je přitom názorově konzistentní, stále a předvídatelné a z toho pohledu naplňuje požadavek odvolatele na stálost rozhodovací praxe, byť tentokráte rozhodovací praxe ústavního soudu, stojícího mimo obecné soudy.

Podle právního názoru odvolacího soudu správně neměla úspěch ani argumentace 7), 15), 16), 28) a 42), když podle odvolacího soudu pro nízkopříjmové skupiny obyvatel má sankce i v nižším rozsahu předpokládaný dopad a naopak drakonické a nesmyslně vysoké sankce, jež nejdou reálně uhradit, nemohou také jakkoli reálně motivovat nízkopříjmové skupiny obyvatel k určitému jednání.

Podle právního názoru odvolacího soudu soud I. správně vzal v rámci komplexního posouzení věci v úvahu, v souladu s názorem Ústavního soudu, též otázku zástavního práva, jež zcela zřetelně umožňuje pochopit, na rozdíl od zavádějících tvrzení žalobce, že návratnost jím půjčených prostředků byla zajištěna nadstandardními instrumenty a neobstojí jeho argumentace o nutnosti účtování vytýkaných vysokých majetkových sankcí. Proto nad jakoukoli pochybnost neobstála ani žalobcova argumentace 29) a 39), když v jejím zbývajícím rozsahu se odkazuje na shora uvedené.

V projednávaném případě neobstál ani argument 26) s ohledem na skutečnost, že jestliže uplatnění nároku na smluvní pokutu bylo nemravné, bylo by tomu tak i v případě, že by tento neexistující nárok byl uplatněn žalobcem i v dědickém řízení.

Před odvolacím soudem neobstál ani argument 18), 19) a 25), když zásadní omyl dlužníka, za něhož žalovaná převzala směnečné rukojemství, spočíval v přesvědčení ufinancovatelnosti záměru výstavby menšího rodinného domu i při menších výdělkových možnostech shora uvedeného páru mladých lidí toužících po vlastním bydlení, v čemž je utvrzoval žalobce, jenž současně vytvářel dojem pevného zázemí a možné pomoci zájemcům o výstavbu rodinného domu společně se svojí společností Ekonomické stavby s.r.o. Tento omyl dlužníka a jeho družky (žalované) je následně přivedl do dluhové pasti závrtných majetkových sankcí požadovaných žalobcem, jak bylo uvedeno shora.

Před odvolacím soudem neobstál ani argument 18), 19) a 23), byť žalobce správně poukazuje na předchozí konstatování odvolacího soudu, že společnost Ekonomické stavby s.r.o. nenabízela zajištění hypotečního úvěru. Matoucí postup žalobce a uvedené žalobcovy společnosti spočíval v tom, že žalobce, současně i statutární orgán a majitel uvedené společnosti vedl jednání se zájemci o výstavbu menších rodinných domů, včetně pana Michálka tak, že navozoval dojem možnosti překlenovacího financování záměru tak, aby zájemci mohli získat pozemek, aby započali práce a následně za pomoci těchto aktiv získali příslušný hypoteční úvěr s tím, že by nemělo jít o neřešitelný problém.

V projednávaném případě neobstál ani argument 20) a 22), když možnost kauzálních námitek žalovaného avala bylo nutno připustit s ohledem na závazný právní názor Ústavního soudu.

Před odvolacím soudem neobstál ani argument 14), jenž z hlediska právní teorie sice správně liší mezi smluvními úroky a smluvní pokutou, avšak tato známá fakta nemají vliv na správný závěr o neplatnosti ujednání o smluvní pokutě.

Před odvolacím soudem neobstál ani argument 11), byť žalobce má pravdu v tom, že mu nelze klast k tíži zhoršení finanční situace dlužníka, když žalobci je kladeno k tíži to, že jako profesionál o značné pravděpodobnosti neúspěchu dlužníka v možnosti návazného získání finančních prostředků musel vědět a pro ten případ nastavil své finanční podmínky tak, aby takto neúspěšný dlužník upadl do pasti žalobcem nastavených nemravně vysokých majetkových sankcí, v projednávaném případě nemravně vysoké smluvní pokuty.

Před odvolacím soudem neobstál ani argument 4) formulovaný velmi zjednodušujícím a zavádějícím způsobem, neboť existence neplatnosti právního úkonu (právního jednání) souvisejícího s kauzou směnky podle § 39 OZ sice samo o sobě nemá vliv na možnost doplnění blankosměnky (čl. I. § 77 odst. 2, § 10 zák.č. 191/1950 Sb.), avšak § 77 odst. 1, 17 ZSŠ a § 175 odst. 4 o. s. ř. umožňuje se bránit takovému doplnění směnky o nárok nemající oporu v hmotném právu, což žalovaná po připuštění námitek na základě závazného právního názoru Ústavního soudu úspěšně učinila.

Konečně před odvolacím soudem neobstál ani argument 1), neboť se odvolací soud neztotožňuje s právním názorem žalobce, podle něhož závěr o nemravnosti právního úkonu (právního jednání) lze učinit pouze v případě platného právního úkonu, když podle právního názoru odvolacího soudu konstatování, že došlo k zneužití subjektivního práva, znamená současně porušení zákonného příkazu zneužívat subjektivních práv s praktickými právními důsledky z toho vyplývajících (neplatnost právního úkonu dle § 39 OZ). Je tomu tak proto, že ustanovení § 3 odst. 1 OZ formuluje dvě zásady limitující svobodu jednotlivce v rámci občanskoprávní regulace: zákaz zneužití subjektivních práv a zákaz výkonu subjektivních práv v rozporu s dobrými mravy.

Zákaz zneužití je charakterizován jako typ protiprávního chování, které sice formálně vyhovuje obsahovým hranicím subjektivního práva, porušuje však kritéria zákazu zneužití (například porušení rovnováhy zúčastněných zájmů, rozpor se společenským určením subjektivního práva, apod.).

Pro oblast občanského práva se uplatňuje ústavní zákaz zneužití vlastnictví na újmu práv druhých nebo v rozporu se zákonem chráněnými obecnými zájmy, obsažený ve čl. 11 odst. 3 Listiny. Praxe zákaz zneužití subjektivních práv formuluje obecněji a na základě poněkud odlišného kritéria, když stanoví zákaz výkonu takových práv a povinností z občanskoprávních vztahů, které bez právního důvodu zasahují do práv a oprávněných zájmů jiných osob. Takovýto zásah není omezen pouze na právo vlastnické, nýbrž týká se všech subjektivních práv. Právě z těchto důvodů konstatování, že došlo k zneužití subjektivního práva, znamená současně porušení zákonného příkazu zneužívat subjektivních práv s praktickými právními důsledky v podobě neplatnosti právního úkonu dle § 39 OZ.

Ze všech těchto důvodů odvolací soud napadený rozsudek jako věcně správný podle § 219 o. s. ř. potvrdil.

Žalovaná byla v odvolacím řízení zcela úspěšná a v souladu s § 224 odst. 1 a § 142 odst. 1 o. s. ř. jí náleží proti neúspěšnému žalobci právo na plnou náhradu nákladů odvolacího řízení celkem ve výši 32 912 Kč, a to za 2 úkony právní služby jejího advokáta (účast při jednání odvolacího soudu dne 13. listopadu 2018 a za vyjádření k odvolání žalobce), v částce 13 300 Kč a za 2 režijní paušály po 300 Kč. Zástupce žalované má rovněž podle § 137 odst. 3, odst. 4 o. s. ř. právo na náhradu za advokátem odvedenou DPH ve výši 5 712 Kč.

Proto bylo rozhodnuto v bodu II. výroku tohoto rozsudku tak, že žalobce je povinen nahradit žalované do tří dnů od právní moci rozsudku na nákladech odvolacího řízení částku 32 912 Kč k rukám zástupce žalované.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí je dovolání přípustné, za podmínek § 237 a násl. o. s. ř. Dovolání je možno podat do dvou měsíců od doručení rozhodnutí odvolacího soudu k Nejvyššímu soudu ČR prostřednictvím soudu I. stupně.

Praha 13. listopadu 2018

JUDr. František Švantner v.r.
předseda senátu